

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων

ΠΜΣ:<Διακυβέρνηση και Δημόσιες Πολιτικές>

Διπλωματική Εργασία

Ποιές είναι οι βασικές προκλήσεις/εμπόδια στην
ενταξιακή πορεία της Αλβανίας και της Βόρειας
Μακεδονίας στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ;

Ντόντης Πέτρος

Κόρινθος, Οκτώβριος 2019

University of Peloponnese

Faculty of Social and Political Sciences

Department of political Science and International Relations

Master program in <Governance and public policies>

Diplomatic Work

**What are the main challenges/obstacles to Albania's
and Northern Macedonia's accession progress in the
EU and NATO?**

Ntontis Petros

Corinth, Greece, Octobre, 2019

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με την παρούσα δήλωση:

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία

2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη του συγγραφέα και ο επιβλέπων, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Ο Δηλών

Αφιερώνεται στα παιδιά μου
Παναγιώτη και Σπυριδούλα-Ιωάννα

Ευχαριστώ την οικογένειά μου που
έδειξε υπομονή και κατανόηση σε αυτή μου
την προσπάθεια και τον καθηγητή μου
Κον Τζιφάκη ο οποίος με παρότρυνε για
την ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας.

Περίληψη

Τα Βαλκάνια κατά τη διάρκεια της οθωμανικής αυτοκρατορίας αποτελούν μια ενιαία εδαφική οντότητα. Για τη Δύση αποτελούσαν την πυριτιδαποθήκη της Ευρώπης. Δύο κράτη από τα Δυτικά Βαλκάνια, η Αλβανία και η Βόρειος Μακεδονία, πραγματοποιούν μια πορεία προς την ΕΕ και το ΝΑΤΟ μετά την πτώση του ανατολικού μπλοκ. Σε αυτήν τους την πορεία αντιμετωπίζουν προκλήσεις και εμπόδια. Αυτό αποτελεί και το θέμα αυτής της διπλωματικής εργασίας.

Ειδικότερα, η Αλβανία μετά την πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος κάνει τα πρώτα της ανοίγματα προς την ΕΕ τη δεκαετία του 1990. Η ΕΕ με επιφύλαξη δέχεται αυτά τα ανοίγματα της πρώην ανατολικής χώρας και απαιτεί να γίνουν αρκετές μεταρρυθμίσεις στη δομή του κράτους, στη δικαιοσύνη, στην εγκαθίδρυση του δημοκρατικού πολιτεύματος, στην αντιμετώπιση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος προτού της δώσει το εισιτήριο για να εισχωρεί όλο και πιο πολύ στους κόλπους της .

Ταυτόχρονα η Αλβανία πετυχαίνει να πραγματοποιήσει τον άλλο της στόχο, που δεν είναι άλλος από το να γίνει πλήρες μέλος του ΝΑΤΟ. Έτσι παρέχει στους πολίτες της ένα πλέγμα ασφάλειας έναντι κάθε εξωτερικής απειλής.

Από την άλλη, η Βόρειος Μακεδονία πέτυχε να γίνει μέλος του ΝΑΤΟ (η όλη διαδικασία θα ολοκληρωθεί το 2020) μετά τη σύναψη συμφωνίας για το ονοματολογικό της πρόβλημα με την Ελλάδα διαμέσου της Συμφωνίας των Πρεσπών.

Για την πορεία της προς την ΕΕ η τελευταία απαιτεί να πραγματοποιήσει η χώρα αυτή, μια σειρά από σημαντικές μεταρρυθμίσεις στην κρατική της δομή, στη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, στη λειτουργία της δικαιοσύνης και στην πάταξη της διαφθοράς.

Abstract

The Balkans during the Ottoman Empire constitute a single territorial entity. For the West they were the Europe powder keg. Two small member states from the Western Balkans and more detailed Albania and North Macedonia are making their way to the EU and NATO after the fall of the Eastern bloc. This is the subject of the diplomatic work.

Especially, Albania after the fall of the communism makes its first opening to the EU during 1990. The EU shall accept these opening-up of the former East country and require that they be several reforms to the structure of the state, in justice, in the establishment of democracy, in the treatment of the corrupt and organized criminal, before give her the ticket to penetrate more and more to the tricks of the EU. At the same time Albania is succeeding in achieving the other of her target, which is not other of NATO's full member. So she provides to her citizens a mesh security anti-spatter every foreign threat.

On the other, North Macedonia worked to become a member of NATO (the whole process will be completed in 2020), after the agreement on her problem with Greece discount the Prespa Agreement. For her course to the EU, the last, demand for this to be carried out a series of important reforms in the structure of the republic, in the operation of democracy, in the operation of justice and the order of the corruption.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	9
-----------------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1^α)Ενταξιακή πορεία της Αλβανίας στην ΕΕ

<u>1.α.1 Σχέσεις Αλβανίας-ΕΕ</u>	12
--	----

<u>1.α.2 Κράτος Δικαίου</u>	16
-----------------------------------	----

<u>1.α.3 Μεγάλη Αλβανία</u>	19
-----------------------------------	----

<u>1.α.4 Ελληνική Μειονότητα</u>	19
--	----

<u>1β)Ενταξιακή πορεία της Αλβανίας στο ΝΑΤΟ</u>	21
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2^α)Ενταξιακή πορεία της Βόρειας Μακεδονίας στο ΝΑΤΟ

<u>2.α.1 Διεθνολογικές σχέσεις με αλβανική μειονότητα και γειτονικά κράτη</u>	24
---	----

<u>2.α.2 ΗΠΑ-Βόρεια Μακεδονία</u>	25
---	----

<u>2.α.3 Ονοματολογικό ζήτημα</u>	26
---	----

<u>2.α.4 Σπουδαιότητα Βόρειας Μακεδονίας στο ΝΑΤΟ</u>	30
---	----

2β)Ενταξιακή πορεία της Βόρειας Μακεδονίας στην ΕΕ

<u>2.β.1 Σχέσεις Βόρειας Μακεδονίας-ΕΕ</u>	31
--	----

<u>2.β.2 Ονοματολογικό ζήτημα</u>	32
---	----

<u>2.β.3 Κράτος Δικαίου</u>	34
-----------------------------------	----

<u>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</u>	36
---------------------------	----

<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	39
---------------------------	----

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα Βαλκάνια αποτελούν μια ενιαία εδαφική οντότητα μόνο κατά τη διάρκεια της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Σε αυτήν την περίοδο πήραν και αυτόν τον γεωγραφικό προσδιορισμό ως περιοχή. Για τους δυτικούς συγγραφείς τα Βαλκάνια αποτελούσαν τον αποδιοπομπαίο τράγο της ευρωπαϊκής ηπείρου. Ο τρόπος διάλυσης της πάλαι ποτέ Γιουγκοσλαβίας επιβάρυνε την ήδη βεβαρημένη εικόνα της περιοχής.

Στις 28 Νοεμβρίου 1912 το εθνικό Κογκρέσσο των Αλβανών κάτω από τον Ισμαήλ Μπέη συγκεντρώθηκε στον Αυλώνα και κήρυξε την ανεξαρτησία της Αλβανίας.(ΒΕΡΕΜΗΣ,2015:39). Στις 29 Ιουλίου 1913 η Πρεσβευτική Συνδιάσκεψη η οποία προήλθε από τη Συνθήκη του Λονδίνου μετά τον πρώτο Βαλκανικό πόλεμο αποφάσισε ότι η Αλβανία θα γινόταν ανεξάρτητο κράτος με πρώτο ηγεμόνα τον Γουλιέλμο της *Wied*. Επίσης η Συνδιάσκεψη όρισε επιτροπές για τον ορισμό των συνόρων τόσο με τη Σερβία και Μαυροβούνιο όσο και με την Ελλάδα.(ΒΕΡΕΜΗΣ,2015:39).

Το 1944 ο ηγέτης της Γιουγκοσλαβίας Γιόσιπ Μπρος Τίτο δημιούργησε αυτό το ομόσπονδο κράτος το οποίο αποτελείται από έξι δημοκρατίες. Στη πιο νότια επαρχία η οποία ήταν γνωστή ως 'Περιοχή του Βαρδάρη' έδωσε το όνομα Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας. Οι Σλάβοι κάτοικοί της οι οποίοι έως τότε ήσαν γνωστοί ως Βούλγαροι ή Σέρβοι, τώρα αναγνωρίζονταν ως 'Μακεδόνες' και η γλώσσα τους ως 'μακεδονική'. Έγινε μια διαδικασία 'μακεδονοποίησης' έτσι ώστε να εμπεδωθεί αυτή η νέα εθνική ταυτότητα στη συνείδηση του πληθυσμού. Ελληνικά και Βουλγαρικά ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία έγιναν αντικείμενο σφετερισμού και οι νέες γενεές μεγάλωσαν με αλυτρωτικές ιδέες για 'Μεγάλη Μακεδονία'.

Το βασικό ερώτημα το οποίο διαπραγματεύεται αυτή η διπλωματική διατριβή αφορά τις προκλήσεις και τα εμπόδια αυτών των δύο βαλκανικών κρατών (Αλβανίας-Βόρειας Μακεδονίας) στην ενταξιακή τους πορεία προς την ΕΕ και το ΝΑΤΟ. Η διατριβή περιλαμβάνει δύο κεφάλαια και αυτά με τη σειρά τους χωρίζονται σε δυο ενότητες μέσα στις οποίες αναλύονται οι προσπάθειες αυτών των δύο κρατών να έρθουν κοντύτερα στους στόχους τους που δεν είναι άλλοι από την ένταξή τους στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ.

Είναι σημαντικό αυτό το ερώτημα γιατί δείχνει την προσπάθεια αυτών των δυο φτωχών κρατών να αποδεσμευτούν από το προηγούμενο κομμουνιστικό καθεστώς στο οποίο ανήκαν και να εκδημοκρατιστούν και να φιλελευθεροποιηθούν. Είναι επίσης σημαντικό γιατί με αυτή τους την πορεία προς την ΕΕ και το ΝΑΤΟ προσπαθούν να εξασφαλίσουν την ασφάλεια και την ευημερία των πολιτών τους.

Η χρονική περίοδος που εστιάζεται αυτή η διατριβή είναι από τις ημερομηνίες αίτησης ένταξης κάθε μιας χώρας σε αυτούς τους θεσμούς. Τα στοιχεία και τις πληροφορίες για αυτήν την διατριβή τα αναζητήσα σε βιβλία, εφημερίδες και ηλεκτρονικό τύπο. Το θέμα προσεγγίστηκε πολιτικά. Οι αποφάσεις που πάρθηκαν για την έως τώρα πορεία τους είναι καθαρά πολιτικές τόσο από την ΕΕ όσο και από το ΝΑΤΟ.

Έτσι αρχίζοντας από την ενταξιακή πορεία της Αλβανίας στην ΕΕ και ειδικότερα από το πρώτο κεφάλαιο και την υποενότητα 1.α.1 (Σχέσεις Αλβανίας-ΕΕ) βλέπουμε ότι αυτή ξεκίνησε το καλοκαίρι του 1991 μετά από μια μακρά περίοδο απομονωτισμού που είχε επιβάλλει το κομμουνιστικό καθεστώς του Χότζα στη χώρα. Η ανάλυση σε αυτήν την υποενότητα φθάνει μέχρι και τις μέρες μας. Επίσης, σε αυτήν την υποενότητα γίνεται παρουσίαση των σταδίων έως ότου φθάσει η Αλβανία να αποτελεί ένα υποψήφιο κράτος για έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την ΕΕ.

Στην υποενότητα 1.α.2 (Κράτος Δικαίου) γίνεται λόγος για τις υποχρεώσεις που έχει η Αλβανία να πραγματοποιήσει. Αλλαγές μέσω μεταρρυθμίσεων στην κρατική της δομή, στη δικαιοσύνη, στους δημοκρατικούς θεσμούς, στη διαφθορά και στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο έτος 2017 για τις προσπάθειες καταπολέμησης της διαφθοράς και την προώπιση του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Στην υποενότητα 1.α.3 (Μεγάλη Αλβανία) γίνεται μια σύντομη αναφορά στην επιμονή κάποιων κύκλων στη γειτονική χώρα για τη δημιουργία της Μεγάλης Αλβανίας.

Στην υποενότητα 1.α.4 (Ελληνική Μειονότητα) γίνεται αναφορά στην ελληνική εθνική μειονότητα της Αλβανίας, τα προβλήματα της σε σχέση με το αλβανικό κράτος και τις τοποθετήσεις διαχρονικά των ελληνικών κυβερνήσεων απέναντι σε αυτό το ζήτημα.

Τελειώνοντας για την Αλβανία, στην ενότητα 1β γίνεται λόγος για την ενταξιακή πορεία της Αλβανίας στο ΝΑΤΟ. Γίνεται αναφορά στις προσπάθειες των ΗΠΑ να την κάνουν μέλος του ΝΑΤΟ και στην συνεισφορά των Αλβανικών ενόπλων δυνάμεων, έστω και μικρής, στις απαιτήσεις της νατοικής συμμαχίας. Ακόμα γίνεται αναφορά στις υπό κατασκευή νατοικές υποδομές στην Αλβανία και στην προστασία του εναέριου χώρου της Αλβανίας από ελληνικά και ιταλικά αεροπλάνα.

Συνεχίζοντας με τη Βόρεια Μακεδονία στο δεύτερο κεφάλαιο και στην υποενότητα 2.α.1 γίνεται λόγος για τις διεθνικές σχέσεις με την αλβανική μειονότητα και τα γειτονικά κράτη. Γίνεται αναφορά στη Συμφωνία της Οχρίδας όπου επέρχεται ανακωχή στη μεγάλη κρίση μεταξύ Αλβανών και Σλαβομακεδόνων. Επίσης γίνεται

αναφορά στην κατά την άποψη των Σλαβομακεδόνων ανωτερότητά τους σε σχέση με την Αλβανική μειονότητα και στην επίδραση που είχε η Συμφωνία των Πρεσπών σε αυτές τις σχέσεις.

Στην υποενότητα 2.α.2 γίνεται μια συνοπτική περιγραφή στο φόβο των ΗΠΑ για την τύχη της Βόρειας Μακεδονίας και στην προσπάθειά της να προστατέψει την τελευταία.

Το ονοματολογικό ζήτημα αναπτύσσεται στην υποενότητα 2.α.3.Γίνεται αναφορά στη διαφορά ανάμεσα στην ΠΓΔΜ και την Ελλάδα για την ονομασία της πρώτης, για τους δυο σταθμούς ορόσημο σε αυτή τη διαφορά(Βουκουρέστι-Συμφωνία των Πρεσπών), για το δημοψήφισμα και τις συνταγματικές αλλαγές στη Βόρεια Μακεδονία.

Επίσης τονίζεται ο διεθνής αντίκτυπος αυτής της Συμφωνίας και η άποψη κρατικών παραγόντων της μικρής αυτής χώρας για την καταγωγή τους.

Τελειώνοντας στην υποενότητα 2.α.4 γίνεται λόγος για τη σπουδαιότητα της Βόρειας Μακεδονίας στο ΝΑΤΟ. Σπουδαιότητα για τη σταθεροποίηση της περιοχής των Δυτικών Βαλκανίων και την ανάσχεση της ρωσικής, τουρκικής και ισλαμιστικής επιρροής σε αυτές τις χώρες.

Ακολουθώντας στην υποενότητα 2.β.1 γίνεται λόγος για τις σχέσεις Βόρειας Μακεδονίας-ΕΕ. Την πορεία αυτών των σχέσεων μέχρι την υποβολή της αίτησης ένταξης στην ΕΕ το 2004 και μετέπειτα.

Το ονοματολογικό πρόβλημα στις σχέσεις Βόρειας Μακεδονίας και Ελλάδας αναφέρεται πάλι στην υποενότητα 2.β.2 όπου τονίζεται η σπουδαιότητα της επίλυσης αυτής της διαφοράς για την ομαλή πορεία της Βόρειας Μακεδονίας στην ΕΕ.

Έτσι η Ευρωπαϊκή Ένωση χαιρετίζει τη Συμφωνία των Πρεσπών και κάνει λόγο για ιστορικό βήμα στο χώρο των Δυτικών Βαλκανίων. Ακόμα τονίζονται κάποια βήματα που γίνονται από την πλευρά της Βόρειας Μακεδονίας σε συμμόρφωση με τη Συμφωνία των Πρεσπών.

Τελειώνοντας το δεύτερο κεφάλαιο και συγκεκριμένα την υποενότητα 2.β.3 γίνεται αναφορά στο κράτος Δικαίου το οποίο πρέπει να δημιουργηθεί στη Βόρεια Μακεδονία για να πετύχει την ένταξή της στην ΕΕ.Η Συμφωνία των Πρεσπών δεν αρκεί από μόνη της για την επιτυχία της ένταξης στην ΕΕ.

Η κυβέρνηση Ζάεφ καταβάλλει προσπάθειες να κάνει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις στο κράτος Δικαίου ανακοινώνοντας ομάδα για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του εγκλήματος και γενικά μεταρρυθμίσεις όπως του εξητήθη από το Συμβούλιο της Ε.Ε τον Ιούνιο του 2018.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1^Α)Ενταξιακή πορεία της Αλβανίας στην ΕΕ

1.α.1.Σχέσεις Αλβανίας-ΕΕ

Η διαδικασία προσέγγισης της Αλβανίας με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα καθυστερεί συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Ο δρόμος για την αποκατάσταση ομαλών σχέσεων μεταξύ της Αλβανικής Κομμουνιστικής Κυβέρνησης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ανοίγει το καλοκαίρι του 1991 με τη συγκρότηση της Κυβέρνησης συνασπισμού. (Βαλντέν, 1994:267)

Στα τελευταία χρόνια του Κομμουνιστικού καθεστώτος στην Αλβανία σημειώνεται μια πολύ μεγάλη στροφή της ηγεσίας του σχετικά με τη στάση του απέναντι στην ΕΚ. Τον Απρίλιο του 1990 στην 10^η Ολομέλεια της ΚΕ του Κόμματος Εργασίας ανακοινώνεται η πρόθεση σύναψης διπλωματικών σχέσεων με την ΕΚ. (Βαλντέν, 1994:268)

Η Κοινότητα αλλά και η Δύση γενικότερα παρακολουθούν με επιφύλαξη τα ανοίγματα της Αλβανίας καθώς εκτιμούν ότι δεν υπάρχει πρόοδος προς τη δημοκρατία και την οικονομία της αγοράς. Στις 26 Φεβρουαρίου 1991 οι τότε '12' εκδίδουν δήλωση στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνεργασίας με την οποία τονίζουν το ενδιαφέρον τους για τα ανοίγματα προς τον εκδημοκρατισμό αυτής της χώρας κρατώντας ταυτόχρονα μια επιφύλαξη. (Βαλντέν, 1994:270)

Το καλοκαίρι του 1991 μετά τη συγκρότηση της κυβέρνησης συνασπισμού προωθούνται οι σχέσεις ΕΚ-Αλβανίας και στις 18 Ιουνίου ειδικότερα, αποκαθίστανται οι διπλωματικές σχέσεις Αλβανίας-ΕΚ. Πραγματοποιούνται ταξίδια από και προς τις Βρυξέλλες μεταξύ στελεχών της Αλβανικής Κυβέρνησης και της ΕΚ και αποφασίζεται η χορήγηση ανθρωπιστικής βοήθειας προς την Αλβανία. (Βαλντέν, 1994:271)

Πριν το τέλος του 1991, και ειδικότερα τον Νοέμβριο, η επιτροπή ύστερα από την απόφαση της G-24 για ένταξη στο PHARE εισηγείται χρηματοδοτική βοήθεια και πρόσβαση των Αλβανικών προϊόντων στην κοινοτική αγορά. Η βοήθεια σε πρώτη φάση θα φθάσει τα 35 εκατ. ECU. Επίσης αποφασίζεται η κατάργηση ή αναστολή των

ποσοτικών περιορισμών και συνεχίζονται οι συνομιλίες με την αλβανική πλευρά για τη σύναψη συμφωνίας εμπορίου και συνεργασίας. Η επίσημη υπογραφή της συμφωνίας έγινε τον Μάιο του 1992. Το εμπόριο της ΕΚ με την Αλβανία μεταξύ 1989 και 1991 αυξήθηκε, γεγονός που οφείλεται στην αύξηση των κοινοτικών εξαγωγών(+62%). Σε αυτή την αύξηση περιλαμβάνεται και η βοήθεια που χορηγήθηκε. (Βαλντέν, 1994:272-274)

Η Αλβανία, μπήκε αργότερα, στην πιο αδύναμη υπο-ομάδα κρατών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, τα Δυτικά Βαλκάνια, στην οποία περιλαμβάνονται και εκείνα τα κράτη που προήλθαν από τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, εκτός της Σλοβενίας. (Μπέλλου, 2012: 436)

Χαρακτηριστικό της πολιτικής της ΕΕ προς την Ευρωπαϊκή προοπτική των Δυτικών Βαλκανίων είναι η σωστή εφαρμογή της αρχής της αιρεσιμότητας. Με άλλα λόγια, τα προνόμια και η οικονομική βοήθεια της ΕΕ προς κάθε χώρα, θα παρέχονται υπό τον όρο ότι η ενδιαφερόμενη χώρα υπερασπίζεται τις δημοκρατικές αρχές και την οικονομία της αγοράς, καθώς επίσης και τους κανόνες διεθνούς δικαίου. Επίσης, η προοπτική ένταξης στην ΕΕ δεν βασίζεται μόνο σε αυτά που προβλέπονται από τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, αλλά θεσμοθετείται και η διάσταση της περιφερειακής συνεργασίας. (Μπέλλου, 2012:449)

Τον Ιούνιο του 2003 στη Σύνοδο της Θεσσαλονίκης επιβεβαιώνεται η πολιτική επιλογή της ΕΕ για διεύρυνση στα Δυτικά Βαλκάνια εφόσον κάθε χώρα έχει ανταποκριθεί στα κριτήρια ένταξης. (Κοντονής, 2013 :85)

Στις 12 Ιουνίου 2006 υπογράφεται η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης μεταξύ Αλβανίας και ΕΕ. Αυτό αποτελεί επιτυχία για την Αλβανία λόγω των πολλών προβλημάτων που παρουσίαζε τόσο σε πολιτικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο καταπολέμησης χρόνιων προβλημάτων και δυσκολιών όπως οργανωμένο έγκλημα, διαφθορά, δικαστικό σύστημα κλπ. (Κοντονής, 2013:86)

Τον Δεκέμβριο του 2006 τίθεται σε εφαρμογή η Ενδιάμεση Συμφωνία και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκινά διαπραγματεύσεις για το καθεστώς διευκολύνσεων για τις θεωρήσεις εισόδου. Τον Ιούνιο του 2007 εκλέγεται Πρόεδρος Δημοκρατίας και το πολιτικό κλίμα ομαλοποιείται. (Κοντονής, 2013:86)

Στην Αλβανία όλες οι πολιτικές δυνάμεις υποστηρίζουν την Ευρωπαϊκή της πορεία σε πλήρη ταύτιση με όλα τα κοινωνικά στρώματα. Η Ευρωπαϊκή πορεία κάθε υποψήφιας χώρας και τα κριτήρια που απαιτούνται δεν αποτελούν από μόνα τους λύση αν δεν προηγηθούν οι κοινωνικές διαδικασίες αφομοίωσης και εφαρμογής των νομοθετικών αλλαγών. (Κοντονής, 2013:86)

Η κύρωση της Συμφωνίας Σύνδεσης και Σταθεροποίησης ολοκληρώθηκε στις 14.01.2009 με την κύρωσή της από το Ελληνικό Κοινοβούλιο αφού κάτι αντίστοιχο έγινε από τα Κοινοβούλια των υπόλοιπων χωρών μελών της ΕΕ. (Κοντονής,

2013:88) Η Αλβανία μετά την κύρωση της ανωτέρω Συμφωνίας έκανε αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ στις 28.04.2009 κατά τη διάρκεια της προεδρίας της ΕΕ από την Τσεχία. (Capital.gr 28/4/2009) Τον Ιούνιο του 2009 έγιναν εκλογές στην Αλβανία μέσα σε κλίμα πόλωσης και το αποτέλεσμα των εκλογών οδήγησε σε βαθιά πολιτική κρίση την κυβέρνηση και την αντιπολίτευση. Η αντιπολίτευση υπό τον *Edi Rama* (Σοσιαλιστικό κόμμα) μιλούσε για εκτεταμένη νοθεία και εκβιασμούς. Η κυβερνητική παράταξη υπό τον *Sali Berisha* (Δημοκρατικό κόμμα) απέρριπτε αυτές τις κατηγορίες. Συνέπεια αυτής της πολιτικής κρίσης ήταν να γίνουν αιματηρές διαδηλώσεις στις 21 Ιανουαρίου 2011 με νεκρούς και τραυματίες. Σε δείγμα καλής θέλησης το Σοσιαλιστικό κόμμα συμμετέχει στις τοπικές εκλογές της 8^{ης} Μαΐου 2011 έχοντας σαν απώτερο στόχο την ένταξη της χώρας στην Ε.Ε.

Προηγουμένως στις 9 Νοεμβρίου 2010 η Επιτροπή κατέθεσε τη γνώμη της για τη μελλοντική προσχώρηση της Αλβανίας στην ΕΕ. Αυτή έκρινε ότι για να μπορέσουν να αρχίσουν επισήμως οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις η Αλβανία θα έπρεπε να πραγματοποιήσει κάποιο βαθμό συμμόρφωσης με τα κριτήρια προσχώρησης. (www.consilium.europa.eu.4/10/2019)

Τον Οκτώβριο του 2012 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε να δοθεί στην Αλβανία το καθεστώς της υποψήφιας για ένταξη χώρας με την προϋπόθεση ότι προηγουμένως θα έχει ολοκληρώσει ορισμένα μέτρα σε συγκεκριμένους τομείς. (www.consilium.europa.eu.04/10/2019) Μετά από δύο χρόνια και ειδικότερα τον Ιούνιο του 2014 η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση για την πρόοδο της Αλβανίας σε τομείς όπως μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. (www.consilium.europa.eu.04/10/2019)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μετά τη δημοσίευση της έκθεσης στη σύνοδο της 26 και 27 του 2014 ανακήρυξε την Αλβανία υποψήφια για ένταξη χώρα. Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2015 γίνεται λόγος για την προσήλωση της Αλβανίας στο πρόγραμμα των μεταρρυθμίσεων. Το Συμβούλιο τόνιζε τη ζωτική σημασία που έχει η μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης. (www.consilium.europa.eu.04/10/2019)

Τον Ιούνιο του 2018 το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων ενέκρινε συμπεράσματα σχετικά με τη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων, τα οποία αφορούσαν και την Αλβανία. Μετά από λίγους μήνες και ειδικότερα τον Νοέμβριο του 2018 πραγματοποιήθηκε η 10^η Σύνοδος του Συμβουλίου Σταθεροποίησης και Σύνδεσης μεταξύ Αλβανίας και ΕΕ. (www.consilium.europa.eu.04/10/2019)

Από 27 Φεβρουαρίου έως 1 Μαρτίου 2019 οι Ευρωβουλευτές της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων, στην οποία ηγείτο ο *Tunne Kelam* (ΕΛΚ, Εσθονία), συναντήθηκαν με εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, της κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης στην Αλβανία. Οι Ευρωβουλευτές τόνισαν ότι η Αλβανία έχει

ολοκληρώσει ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις κάτω από δύσκολες συνθήκες και πρέπει οι χώρες της ΕΕ να επιβραβεύσουν τη συνεχή πρόοδο που έχει σημειωθεί.(Euronews 04/03/2019)

Η Αλβανία είναι έτοιμη για την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, αλλά η μη ύπαρξη συμφωνίας για την Ευρωπαϊκή ενοποίηση θέτει σε κίνδυνο την Ευρωπαϊκή της φιλοδοξία. Παρότι έχει αποφασίσει την αφοσίωσή της στις μεταρρυθμίσεις που έχουν σχέση με την ΕΕ, η μη ύπαρξη εθνικής ενότητας και οι εσωτερικές πολιτικές διχόνοιες μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα στην όλη διαδικασία, δήλωσε ο πρόεδρος της αποστολής κ.Kelam.(Euronews, 4.3.2019)

Ο διεθνής παράγοντας δεν είναι καθόλου αδιάφορος για αυτά τα τεκταινόμενα στην Αλβανία, για γεωπολιτικούς λόγους .Ο Ράμα μαζί με τον ηγέτη της Σερβίας Βούτσιτς προορίζεται να παίξουν ρόλο στο σχέδιο για τη διευθέτηση του ζητήματος του Κοσσόβου. Για αυτό Αμερικάνοι και Ευρωπαίοι δεν έχουν λόγο να τους αποσταθεροποιήσουν. Οι Δυτικοί αποδοκιμάζουν την αντιπολίτευση για τις διαδηλώσεις εναντίον του Ράμα. (Καθημερινή 24/02/2019)

Έτσι η Κομισιόν τα βρήκε όλα μια χαρά στη φετινή της έκθεση για την Αλβανία. Κατά αυτόν τον τρόπο η Φεντερίκα Μογκερίνι εκθειάζει την πρόοδο των Τιράνων όσον αφορά την εκπλήρωση των προβλεπόμενων κριτηρίων και δηλώνει ότι η Αλβανία είναι έτοιμη να λάβει ημερομηνία έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Στην πραγματικότητα η Αλβανία αυτήν την εποχή είναι μια χώρα που κολυμπάει στη διαφθορά με τους πολιτικούς της να αλληλοκατηγορούνται ότι 'εκτρέφονται' από το εμπόριο ναρκωτικών. (Καθημερινή, 16.06.2019)

Για την Επιτροπή, ο Έντι Ράμα έχει κάνει βαθιές μεταρρυθμίσεις στο δικαστικό σύστημα, και θεωρείται Ευρωπαίσιτς ηγέτης. Για το εμπόριο ναρκωτικών και την υψηλή εγκληματικότητα στη χώρα του ο Ράμα έχει τονίσει στην Ευρωπαϊκή ηγεσία ότι για όλα ευθύνονται οι Αλβανοί του Κοσσόβου και δεν αφορούν τη μητροπολιτική Αλβανία. Αυτά έχουν σαν αποτέλεσμα ο Ράμα να τα πηγαίνει καλά έξω καθώς έχει την υποστήριξη Ευρωπαίων και Αμερικανών όχι μόνο για τις μεταρρυθμίσεις αλλά και γιατί οι Δυτικοί τον έχουν επιλέξει ως τον ιδιαίτερό τους συνομιλητή που διαμορφώνει τις εξελίξεις στο αλβανικό τόξο της Βαλκανικής χερσονήσου . (Καθημερινή 16/06/2019)

Ο Ντόναλντ Τουσκ προειδοποιεί πως ενώ η εισηγητική έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Αλβανία είναι θετική, καμιά απόφαση δεν θα ληφθεί στη σύνοδο των ηγετών, επειδή ορισμένα κράτη-μέλη προβάλλουν εμπόδια.(Καθημερινή,16.06.2019)Στις 18 Ιουνίου 2019 το Συμβούλιο έλαβε υπόψη της τη σύσταση της Επιτροπής να αρχίσουν ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Αλβανία και ότι θα επανέλθει σε αυτό το αργότερο έως τον Οκτώβριο του 2019.

Σύμφωνα με δημοσιεύματα της *Sueddeutsche Zeitung* και του οικονομικού

ειδησεογραφικού ιστότοπου *finanzen.de*, η κα Μέρκελ μιλώντας στην Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων της *Bundestag*, κατέστησε σαφές ότι μια σχετική απόφαση για την άμεση έναρξη διαπραγματεύσεων με την Αλβανία θα μπορούσε να ληφθεί από γερμανικής πλευράς το νωρίτερο τον Οκτώβριο.

Τα κράτη-μέλη που διαφωνούν με την χορήγηση άμεσης έναρξης διαπραγματεύσεων είναι η Γαλλία και η Ολλανδία και άλλα που ακολουθούν τις ανωτέρω δυο χώρες, που ειδικά για την Αλβανία δεν θέλουν ούτε να ακούσουν ότι μπορεί να πλησιάσει στο 'ευρωπαϊκό σπίτι' με την εικόνα μιας χώρας 'χασισοβολώνα'. (Καθημερινή, 16.06.2019) Η Αλβανία θεωρείται ότι είναι το μόνο Ευρωπαϊκό κράτος που αντιστοιχεί στον ορισμό του ΔΝΤ για το ναρκο-κράτος, δηλαδή ένα κράτος όπου όλοι οι δημόσιοι θεσμοί έχουν διαβρωθεί από το παράνομο εμπόριο ναρκωτικών.

1.α.2.Κράτος Δικαίου

Η Αλβανία έχει ξεκινήσει διαπραγματεύσεις για τη σύναψη Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης με την ΕΕ από τις 31.12.2003. Έχουν γίνει σημαντικά βήματα από την χώρα, αλλά τονίζεται η ανάγκη για περισσότερες βελτιώσεις στους τομείς της εφαρμογής νομοθεσίας, της αποτελεσματικότητας και ανεξαρτησίας του δικαστικού συστήματος, της απόκτησης δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και της αναμόρφωσης της δημόσιας διοίκησης του κράτους. Σημαντικές μεταρρυθμίσεις πρέπει να γίνουν σε θέματα που αφορούν την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων, τον ανταγωνισμό, θέματα αγροτικής πολιτικής, το σύστημα visa καθώς και την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς. (Μπέλλου, 2012:456)

Ειδικά η Αλβανία αν και υποψήφια χώρα πρέπει να εντατικοποιήσει τις προσπάθειές της για την απάλειψη μακροχρόνιων αρνητικών παραγόντων όπως πολιτικές κρίσεις, οργανωμένο έγκλημα, διαφθορά κλπ. προκειμένου να πραγματοποιήσει την Ευρωπαϊκή της πορεία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημειώνει και επιβραβεύει την Αλβανία για τα θετικά βήματα που έχει πραγματοποιήσει στην ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών και του κράτους δικαίου και τονίζεται ο σπουδαίος ρόλος της χώρας στη διατήρηση της ειρήνης στην περιοχή. Από την άλλη όμως, πέρα από τα μακροχρόνια προβλήματα του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς επισημαίνεται η ανάγκη για εγγύηση της ανεξαρτησίας των κρατικών θεσμών. Ταυτόχρονα στα θέματα της λειτουργίας της οικονομίας και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος παρουσιάζεται σημαντική πρόοδος. Η Αλβανία προσάρμοσε σε μεγάλο βαθμό τη νομοθεσία της, αλλά πρέπει να κάνει και άλλες προσπάθειες ως προς την εφαρμογή αυτών των νομοθεσιών και πολιτικών, ειδικά στους τομείς των τελωνείων, της ανταγωνιστικότητας και της ελεύθερης διακίνησης αγαθών. Η Επιτροπή υπογραμμίζει το πόσο δύσκολο είναι να επιτευχθεί σημαντική πρόοδος

στους τομείς της ενέργειας, δημόσιων προμηθειών ,στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, ειδικά ως προς τη διακίνηση ναρκωτικών και στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.(Κοντονής, 2013:88)

Τον Φεβρουάριο του 2008 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επαναπροσδιορίζει την Εταιρική σχέση με την Αλβανία. Σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο κύριοι στόχοι είναι η ενδυνάμωση της δημόσιας διοίκησης, η ύπαρξη πολιτικού διαλόγου μεταξύ των κομμάτων, η βελτίωση του εκλογικού συστήματος, η καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος .

Σε μεταγενέστερο επίπεδο, τονίζονται τα κριτήρια, με έμφαση στην ενδυνάμωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, της δημόσιας διοίκησης, του δικαστικού συστήματος, την καταπολέμηση της διαφθοράς, στην προστασία των ανθρωπίνων, μειονοτικών ,κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων.Ακόμα τα οικονομικά κριτήρια με έμφαση την ανάπτυξη της αγοράς εργασίας, τη φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων, τη μείωση της ανεργίας και την πάταξη του οικονομικού εγκλήματος, τη βελτίωση της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες, τη βελτίωση των υποδομών ενέργειας και μεταφορών, την πραγματοποίηση των ιδιωτικοποιήσεων σε πιο ταχείς ρυθμούς και την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. (Κοντονής,2013:88)

Το **δημοκρατικό πολίτευμα** στην Αλβανία παρέμεινε στάσιμο το 2017. Έτσι οι βελτιώσεις στις εκλογές της 25^{ης} Ιουνίου προηγήθηκαν από ένα πολιτικό αδιέξοδο μεταξύ της αντιπολίτευσης και της κυβέρνησης κατά τους πρώτους τέσσερις μήνες του 2017 που έθεσαν σε κίνδυνο ολόκληρη την εκλογική διαδικασία... Οι βουλευτικές εκλογές στις 25 Ιουνίου παρουσίασαν βελτίωση σε σχέση με τις προηγούμενες εκλογικές διαδικασίες. Το μπλοκαρίσμα του κοινοβουλίου το οποίο έγινε από το αντιπολιτευόμενο Δημοκρατικό Κόμμα (*DP*) κατά τους πρώτους τέσσερις μήνες του 2017 σταμάτησε τη μεταρρύθμιση του εκλογικού κώδικα σύμφωνα με τις συστάσεις του ΟΑΣΕ ...Το μπλοκαρίσμα του κοινοβουλίου από την αντιπολίτευση υπονόμησε επίσης τη δικαστική μεταρρύθμιση την οποία υπέδειξε η ΕΕ καθώς η αντιπολίτευση δεν παρουσίασε τους τρεις υποψηφίους της στην κοινοβουλευτική επιτροπή που είναι αρμόδια για την επιλογή των μελών των οργάνων που είναι επιφορτισμένα με την εξέταση δικαστών και εισαγγελέων .Αυτό δημιούργησε εμπόδια στην ανάδειξη του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου (*HJC*) και του Ανώτατου Εισαγγελέα (*HCP*). Υπήρξε κάποια πρόοδος το 2017 στην προσπάθεια καταπολέμησης της διοικητικής διαφθοράς και της δωροδοκίας ,ιδίως στην αστυνομία. Υπήρξε επίσης πρόοδος στον πόλεμο κατά των ναρκωτικών
(freedomhouse.org/report/nations-transit/2018/Albania)

Η αντιπολίτευση της χώρας κατηγορεί το σοσιαλιστή πρωθυπουργό Έντι Ράμα ότι κέρδισε τις εκλογές του 2017 με χρήμα από το εμπόριο ναρκωτικών , κάτι που στην Αλβανία είναι ιδιαίτερα επικερδές. Με βάση τηλεφωνικές συνομιλίες που διέρρευσαν στον ραδιοσταθμό ‘Φωνή της Αμερικής’ η αντιπολίτευση κατηγορεί τον

Ράμα ότι είναι δέσμιος των ναρκεμπόρων και κατέβασε πάρα πολλούς πολίτες στους δρόμους ζητώντας την παραίτηση της κυβέρνησης και τη διενέργεια ‘έντιμων εκλογών’. Ταυτόχρονα η αντιπολίτευση απέσυρε τους βουλευτές της από το Κοινοβούλιο θέτοντας ζήτημα λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος. Ο πρωθυπουργός Ράμα δεν παραιτείται, κατηγορώντας την αντιπολίτευση (Δημοκρατικό κόμμα) ότι όταν κυβερνούσε επικρατούσε πολύ μεγάλη διαφθορά. (Καθημερινή 24/02/2019)

Το 2017 παρουσιάστηκε μείωση της **μικρής διαφθοράς** και απώλεια για την καταπολέμηση της **μεγάλης διαφθοράς** και της κατάκτησης του κράτους. Η αλβανική κυβέρνηση έχει αναπτύξει δυο βασικά μέσα καταπολέμησης της διαφθοράς: μια στρατηγική κατά της διαφθοράς από το 2015-2020 που επιδιώκει την εξάλειψη της διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση και τις δημόσιες υπηρεσίες αφενός και αφετέρου τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος που αποσκοπεί στην εξάλειψη της διαφθοράς στο δικαστικό σύστημα με την εξέταση δικαστών και εισαγγελέων σε όλα τα επίπεδα.

*η στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς αποβλέπει στην εξάλειψη της διαφθοράς στον δημόσιο τομέα, μειώνοντας τη γραφειοκρατία, εκσυγχρονίζοντας το κράτος και μειώνοντας την ανεπίσημη κατάσταση στην αλβανική οικονομία... Για να εξαιρεθεί η διαφθορά στη δημόσια διοίκηση, η κυβέρνηση άρχισε να εφαρμόζει μια μεταρρύθμιση που επικεντρώθηκε σε τρεις πυλώνες: μείωση των αδειών, ψηφιοποίηση των υπηρεσιών που προσφέρονται στο κοινό και ενιαία στάση για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών

* η στρατηγική της κυβέρνησης για την καταπολέμηση της διαφθοράς αφορούσε κυρίως τη διοικητική διαφθορά και παραμελούσε την πολιτική διαφθορά και τη διαφθορά δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, όπως η κατάληψη του κράτους. Βασικοί φορείς καταπολέμησης της διαφθοράς, όπως ο Γενικός Εισαγγελέας, ο Ανώτατος Κρατικός Έλεγχος και ο Γενικός Επιθεωρητής της Υψηλής Επιθεώρησης Δήλωσης και Ελέγχου Περιουσιακών Στοιχείων και Σύγκρουσης Συμφερόντων (*HIDAACI*), δεν είχαν ανεξαρτησία, αφού εκλέχθηκαν με απλή κοινοβουλευτική πλειοψηφία από το κυβερνών πολιτικό κόμμα που υποτίθεται ότι πρέπει να ελέγξει...

*η μεταρρύθμιση επίσης κατά της δωροδοκίας στο δικαστικό σύστημα προέβλεπε την εξέταση όλων των δικαστών και εισαγγελέων και τη δημιουργία τριών νέων θεσμών που θα διαθέτουν τα αναγκαία μέσα και την ανεξαρτησία για την καταπολέμηση της διαφθοράς μεγάλου επιπέδου: το Ειδικό Δικαστήριο, την Ειδική Εισαγγελία κατά της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, και το Εθνικό Γραφείο Διερεύνησης, σύμφωνα με το μοντέλο του *FBI* στις ΗΠΑ. Στα μέσα Ιουλίου, αξιωματικοί από το Αμερικανικό Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών (*FBI*) έφθασαν στα Τίρανα προκειμένου να εκπαιδεύσουν τα νέα μέλη του Αλβανικού Εθνικού Γραφείου Ερευνών

* πραγματοποιήθηκε μικρή πρόοδος όσον αφορά την ίδρυση αυτών των θεσμικών οργάνων λόγω καθυστερήσεων στη δημιουργία του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου (*HJK*) και του Ανώτατου Εισαγγελέα

*η καμπάνια της κυβέρνησης κατά της διαφθοράς έφερε αποτελέσματα. Σε έρευνες που πραγματοποιήθηκαν έδειξαν ότι το 52% των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι η διαφθορά ήταν πολύ διαδεδομένη στην αστυνομία το 2017, από 63% το 2016. Αυτή η επιτυχία αντισταθμίστηκε από την εκλογή του *Ilir Meta* ως προέδρου καθώς και την αποκάλυψη σχέσεων μεταξύ του πρώην υπουργού Εσωτερικών *Saimir Tahiri* και ενός αλβανικο-ιταλικού κυκλώματος διακίνησης ναρκωτικών. Ακόμα η άρνηση της σοσιαλιστικής πλειοψηφίας τον Οκτώβριο να καταργήσει την κοινοβουλευτική ασυλία του *Tahiri* ώστε να διευκολύνει τη σύλληψή του από τους εισαγγελείς που είναι επιφορτισμένοι με την υπόθεσή του, μείωσε την υπόσχεση της κυβέρνησης *Rama* για την καταπολέμηση της μεγάλης διαφθοράς. Η προσπάθεια για την καταπολέμηση της διαφθοράς μειώθηκε περαιτέρω μετά την εκλογή, από το κοινοβούλιο της Αλβανίας, της *Arta Marku* ως προσωρινής Γενικής Εισαγγελέως με απλή πλειοψηφία από τις ψήφους του κυβερνώντος σοσιαλιστικού κόμματος. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τη μείωση περαιτέρω της ανεξαρτησίας και την αξιοπιστία της δίκης στην έρευνα *Tahiri*. (freedomhouse.org/report/nations-transit/2018/Albania)

1.α.3.Μεγάλη Αλβανία

Παρουσιάζονται στα επίσημα σχολικά βιβλία της Αλβανίας εθνικιστικοί και αλυτρωτικοί χάρτες που απεικονίζουν τη Μεγάλη Αλβανία και περιλαμβάνουν εδάφη γειτονικών κρατών της, ακόμη και της Ελλάδας. Το σχετικό θέμα το τόνισαν ενώπιον της Κομισιόν ο αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Δημήτρης Παπαδημούλης και ο βουλευτής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του ΣΥΡΙΖΑ, Στέλιος Κούλογλου. (econo...y.gr 06/10/2017)

Μετά τις αποφάσεις της Συνόδου της Θεσσαλονίκης το 2003, καθορίστηκαν οι όροι για την ένταξη στην ΕΕ των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων. Αυτοί οι όροι πρέπει να διασφαλίζονται από τον εθνικισμό που θα έχει καταστροφικές συνέπειες για την περιφερειακή σταθερότητα και ανάπτυξη στα Δυτικά Βαλκάνια.

1.α.4. Ελληνική Μειονότητα

Ένα άλλο αγκάθι στην ενταξιακή της πορεία αποτελεί ο σεβασμός της Ελληνικής Εθνικής μειονότητας. Η Ελληνική μειονότητα αναγνωρισμένη από το 1921, αλλά οροθετημένη αυστηρά στις λεγόμενες ‘μειονοτικές ζώνες’, όπως αυτές ορίστηκαν

μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο, αντιμετώπισε τη δυσπιστία και, σε αρκετές περιπτώσεις, την εχθρότητα στο πέρασμα των δεκαετιών. Ο αριθμός της πάντα αποτελούσε σημείο διαφωνίας, και επίσημα και επιστημονικά και εξαρτιόταν από τη χρονική στιγμή, τον τρόπο ορισμού του ελληνικού στοιχείου, αλλά και το που εκπορευόταν η κάθε μελέτη/απογραφή... Ανεξάρτητες πηγές υπολογίζουν τη μειονότητα από 100.000 έως 150.000 σύμφωνα με υπολογισμούς με βάση την εκλογική συμπεριφορά και τα στάδια ανάπτυξης ή αποχώρησης του Ελληνικού στοιχείου. (Κοντονής, 2013:103-104)

Τα θέματα που απασχολούν την ελληνική μειονότητα σήμερα είναι η δημόσια μειονοτική εκπαίδευση, η προστασία των περιουσιακών δικαιωμάτων της και η χρησιμοποίηση της Ελληνικής γλώσσας σε δημόσια έγγραφα και τη δημόσια διοίκηση. Μέσα σε αυτό το πνεύμα ο πρώην πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας διεμήνυσε στον Αλβανό ομόλογό του Έντι Ράμα κατά τη συνάντησή τους στην Κροατία τον Απρίλιο του 2019 ότι αν η Αλβανία επιθυμεί την ένταξή της στην ΕΕ τότε θα πρέπει να σέβεται τα δικαιώματα της Ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία. Έτσι συζητήθηκαν οι σαφείς θέσεις που έχει αναδείξει και η Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με τα περιουσιακά δικαιώματα και τον εφαρμοστικό νόμο για τον αυτοπροσδιορισμό, για την άρση αλυτρωτικών αναφορών στα σχολικά εγχειρίδια και για τα κοιμητήρια. (www.athensvoice.gr 12.04.2019)

Ενόψει των δημοτικών εκλογών στην Αλβανία και την ακύρωση της υποψηφιότητας του προέδρου του Παραρτήματος Ομόνοιας Χειμάρρας, Φ.Μπελέρη το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, τόνισε με ανακοίνωσή του ότι η Ελλάδα προσπαθεί για τη διατήρηση καλών σχέσεων με την Αλβανία και υπερασπίζεται την πορεία ένταξής της στην ΕΕ, υπό τον όρο ότι θα εκπληρώσει το σύνολο των όλων προϋποθέσεων. Όπως γίνεται σαφές και στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο σεβασμός της Ελληνικής Εθνικής Μειονότητας συνδέεται με την ευρωπαϊκή προοπτική της Αλβανίας και αποτελεί σχετικό τμήμα των 5 κύριων προτεραιοτήτων για την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της χώρας με την ΕΕ, η πραγματοποίηση των οποίων θα εξετασθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. (www.Το Βήμα.gr 30.5.2019)

Στο Συμβούλιο Κορυφής της ΕΕ που θα πραγματοποιηθεί τον Οκτώβριο η νέα Ελληνική Κυβέρνηση θα συναινέσει ή όχι στη χορήγηση ημερομηνίας έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Η Κυβέρνηση Μητσοτάκη διαμήνυσε στα Τίρανα με αφορμή τις προγραμματικές της δηλώσεις στο Ελληνικό Κοινοβούλιο ότι στα πλαίσια της έναρξης των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Αλβανία, η Ελληνική πλευρά θα συνεχίσει να παρακολουθεί την εκπλήρωση από τα Τίρανα των πέντε καίριων προτεραιοτήτων. Θα συνεχίσει να παρακολουθεί τον έμπρακτο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όλων των πολιτών της, μεταξύ αυτών, και των περιουσιακών δικαιωμάτων της Ελληνικής

1B)Ενταξιακή πορεία της Αλβανίας στο NATO

Το NATO ή Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου αποτελείται από 29 κράτη-μέλη τα οποία είναι χώρες της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής. Σκοπός του NATO είναι να διασφαλίσει την ελευθερία και την ασφάλεια των μελών του μέσα από πολιτικές και στρατιωτικές αποφάσεις.(www.nato.int)

Πολιτικά μέσα: το NATO προσπαθεί να διαδώσει τα δημοκρατικά ιδεώδη και αφήνει τα μέλη να συζητούν και να σχεδιάζουν θέματα άμυνας και ασφάλειας για την καλύτερη αντιμετώπιση προβλημάτων, την δημιουργία καλών σχέσεων μεταξύ των μελών και σε βάθος χρόνου την αποφυγή συγκρούσεων. (www.nato.int)

Στρατιωτικά μέσα: το NATO έχει σαν ευθύνη του την επίλυση των διαφορών με ειρηνικά μέσα. Αν οι προσπάθειες μέσω της διπλωματίας δεν έχουν θετικά αποτελέσματα, έχει τα στρατιωτικά μέσα για να πραγματοποιεί επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές γίνονται σύμφωνα με την ρήτρα συλλογικής άμυνας των κρατών μελών. Αυτό προβλέπεται στην ιδρυτική συνθήκη του NATO-Άρθρο 5 της Συνθήκης της Ουάσιγκτον ή κατόπιν σχετικής απόφασης του ΟΗΕ.(www.nato int)

Σε αυτόν τον Οργανισμό θέλησαν οι ΗΠΑ να εντάξουν την Αλβανία και να την κάνουν μέλος του. Αναλυτικότερα, η Ουάσιγκτον θεωρεί τα Βαλκάνια μια κατάλληλη περιοχή για να αποτελέσει πεδίο για διενέξεις των μεγάλων δυνάμεων. Οι διαμορφωτές της πολιτικής στην Ουάσιγκτον πιστεύουν ότι οι ΗΠΑ πρέπει να παίξουν έναν σημαντικό ρόλο στα Βαλκάνια, ανάμεσα στην ανερχόμενη Γερμανία και στην επανακάμπουσα Ρωσία .Η Ουάσιγκτον προσπαθώντας για τη διασφάλιση του status-quo στα Βαλκάνια επιδιώκει δυο κύριους στόχους: πρώτον, στην περιστολή του αλβανικού επεκτατισμού και δεύτερον την εξασφάλιση της πολιτικής επιβίωσης της Βόρειας Μακεδονίας.

Στα πλαίσια αυτά η κυβέρνηση του Μπιλ Κλίντον τον Οκτώβριο του 1993 υπέγραψε συμφωνία στρατιωτικής συνεργασίας με την Αλβανία. Τον Ιούλιο του 1994, ο υπουργός άμυνας των ΗΠΑ επισκέφθηκε την Αλβανία και υποσχέθηκε στους Αλβανούς ότι οι ΗΠΑ θα εξέταζαν την πιθανότητα ένταξης της χώρας τους στο NATO. Έτσι αυτή θα γινόταν η πρώτη χώρα πρώην ανατολικού μπλοκ που θα εντασσόταν στο NATO. Την ίδια στιγμή οι Αμερικάνοι ήσαν πρόθυμοι να αναδιοργανώσουν τις ένοπλες δυνάμεις της Αλβανίας .Αμερικανικά και Αλβανικά στρατεύματα πραγματοποιούν κοινές ασκήσεις από τον Ιανουάριο του 1995 και η Αλβανία είναι η πρώτη χώρα πρώην ανατολικού μπλοκ που θα πάρει όπλα από τις Ηνωμένες Πολιτείες .Η γκάμα των όπλων που θα έπαιρνε δωρεάν ξεκινούσε από στρατιωτικά οχήματα και έφθανε έως εκπαιδευτικά αεροπλάνα και σκάφη

περιπολίας. Κατά αυτόν τον τρόπο η κυβέρνηση του Μπιλ Κλίντον πίστευε ότι θα μπορούσε να ελέγχει την πολιτική συμπεριφορά της Αλβανίας στην περιοχή. (Κύρου, 2009:564)

Κοιτάζοντας πίσω στο παρελθόν της Αλβανίας και των ενόπλων δυνάμεών της, βλέπουμε ότι βρίσκονταν πάντα υπό την πλήρη εξάρτηση ξένων δυνάμεων, κάτι το οποίο συνεπαγόταν και πολιτική εξάρτηση. Έτσι στην προ-κομμουνιστική εποχή ήταν εξαρτώμενη από τους Ιταλούς. Όταν τελείωσε ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος εντάσσεται στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας από το οποίο αποχωρεί το 1961 και η Αλβανία θα αρχίσει σχέσεις με την Κίνα. Μετά το 1979 οπότε αφήνει την Κίνα η χώρα πηγαίνει σε ένα καθεστώς απομόνωσης. Το κομμουνιστικό καθεστώς της Αλβανίας μιλούσε στους πολίτες του για εξωτερικούς εχθρούς και εξωτερική απειλή. (Κοντονής, 2013:90-91)

Με το τέλος του Ψυχρού πολέμου όλες οι πολιτικές δυνάμεις της χώρας μιλάνε για την επιτακτική ανάγκη η Αλβανία να γίνει μέλος του ΝΑΤΟ. Η Αλβανία εντάσσεται στο πρόγραμμα Συνεργασία για την Ειρήνη στις 23.02.1994 και συμμετέχει σε πολλές εκπαιδευτικές ασκήσεις με τους Αμερικάνους και το ΝΑΤΟ γενικότερα και λαμβάνει στρατιωτική βοήθεια σε υλικό από τις ΗΠΑ. (Κοντονής, 2013:92)

Στη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ στις 3-4 Απριλίου 2008 στο Βουκουρέστι η Αλβανία πήρε πρόσκληση ένταξης στο ΝΑΤΟ μαζί με την Κροατία. Έγινε ολοκληρωτικά μέλος του ΝΑΤΟ τον Ιούνιο του 2009 στη σύνοδο της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας στο Στρασβούργο. (www.TA.NEA.gr 26/11/2008) Η Αλβανία έχει διαθέσιμη δύναμη 750 ανδρών για νατοϊκές και διεθνείς αποστολές και σύμφωνα με το σχεδιασμό του ΝΑΤΟ η αποναρκοθέτηση και η συνεργασία με όμορες χώρες αποτελούν στρατιωτικές της αρμοδιότητες.

Η Αλβανία θέλοντας να πετύχει το στρατηγικό της στόχο, την ένταξή της στο ΝΑΤΟ, συμμετείχε με ιδιαίτερο ζήλο στις διεθνείς αποστολές του ΝΑΤΟ. Έτσι έλαβε μέρος στη *SFOR* (Βοσνία) και την *ISAF* (Αφγανιστάν) με μικρό αριθμό στρατιωτών. Παρ' ότι ο αριθμός των στρατιωτών που έστειλε η Αλβανία ήταν μικρός, αυτές οι παρουσίες της είχαν ιδιαίτερη πολιτική βαρύτητα στη στήριξη της διεθνούς κοινότητας και ιδιαίτερα των ΗΠΑ με πολιτικό αντάλλαγμα την ένταξη στο ΝΑΤΟ και τη στήριξη στο θέμα του Κοσσυφοπεδίου. (Κοντονής, 2013:93)

Στο εσωτερικό της χώρας υπάρχουν 1200 στρατιώτες της *KFOR/NATO* με γραφεία στα Τίρανα και ιταλικές και τουρκικές ναυτικές βάσεις στο Δυρράχιο και στην Αυλώνα. Οι οπαδοί της ένταξης στο ΝΑΤΟ πιστεύουν ότι αυτή η ένταξη θα φέρει θετικές αλλαγές στη χώρα όπως τον εκδημοκρατισμό και τον έλεγχο των ενόπλων δυνάμεων και την εκπαίδευση αυτών των δυνάμεων. (Κοντονής, 2013:93)

Σύμφωνα με τον Αλβανό Πρόεδρο Ιλίρ Μέτα, οι Αλβανοί επέλεξαν να ενταχθούν στο ΝΑΤΟ και στην ΕΕ. Κανένας δεν μπορεί να τους αποπροσανατολίσει από αυτούς

τους στόχους . (Καθημερινή,08.07.2019).Στις 4 Αυγούστου, ο Αλβανός πρωθυπουργός Έντι Ράμα ανακοίνωσε ότι το ΝΑΤΟ αποφάσισε να φτιάξει την πρώτη αεροπορική βάση του στα Δυτικά Βαλκάνια (*first air base*) πλησίον του Δήμου Κούτσοβε, στην νότιο-κεντρική Αλβανία. Η νέα βάση θα χρησιμεύσει για αεροπορικό εφοδιασμό, οργανωτική υποστήριξη, αεροπορικές περιπολίες και εκπαίδευση. Η βάση θα χρησιμοποιείται επίσης από τις Αλβανικές αεροπορικές δυνάμεις.(Militaire News, 14.08.2018)

Πρέπει να τονιστεί ότι η Ελλάδα στα πλαίσια των νατοικών της υποχρεώσεων έχει αναλάβει την ευθύνη φύλαξης του εναέριου χώρου της Αλβανίας από κοινού με την Ιταλία, από το 2009, όταν η χώρα αυτή εντάχθηκε στο ΝΑΤΟ. (www.eretikos. gr 01/11/2018)

Σύμφωνα με τον Τζέφρι Πάιατ, αμερικανό πρεσβευτή στην Ελλάδα ,ο Οργανισμός του Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ) είναι το πιο πετυχημένο είδος συμμαχίας στην Ιστορία. Τα τελευταία 70 χρόνια, το ΝΑΤΟ βοήθησε στην πραγματοποίηση της πιο ασφαλούς, σταθερής και ευημερούσας περιόδου στην Ευρωπαϊκή ιστορία.(Καθημερινή, 31.03.2019)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2^A)Ενταξιακή πορεία της Βόρειας Μακεδονίας στο ΝΑΤΟ

2.ο-1Διεθνοτικές σχέσεις με αλβανική μειονότητα και γειτονικά κράτη

Στην πόλη της Οχρίδος στις 13 Αυγούστου 2001, γράφτηκε ο επίλογος της μεγάλης κρίσης που συγκλόνισε τη χώρα κατά τους προηγούμενους μήνες, από τον Φεβρουάριο μέχρι τον Απρίλιο .Η Συμφωνία της Οχρίδας, που υπογράφηκε ανάμεσα στα δυο σημαντικότερα σλαβομακεδονικά κόμματα (αυτό του Μπράνκο Τσερβένκοφσκι του *SDSM*-Σοσιαλδημοκρατική Ένωση της Μακεδονίας και του Πρωθυπουργού Λιούπτσο Γκεοργκέφσκι του *VMRO-DPMNE*-Εσωτερική Μακεδονική Επαναστατική Οργάνωση-Δημοκρατικό Κόμμα Εθνικής Ενότητας) και τα δυο αντίστοιχα αλβανικά (τον Αρμπέν Τζαφέρι του *DPA*-Δημοκρατικό Κόμμα Αλβανών και τον Ιμέρ Ιμέρι του *PDP*-Κόμμα Δημοκρατικής Ευημερίας), κάτω από την αιγίδα της Διεθνούς Κοινότητας, έφερε τέλος στην αιματοχυσία, βάζοντας τις βάσεις για μια νέα διάρθρωση της πολιτείας πολυεθνικά και πολυπολιτισμικά(Κοπά, 2013:113)

Η εφαρμογή της συμφωνίας απαιτούσε ουσιαστικές συνταγματικές μεταρρυθμίσεις αλλά και αλλαγές νοοτροπιών, κάτι το οποίο θα γινόταν σε βάθος χρόνου. Οι Σλαβομακεδόνες δεν δέχτηκαν θετικά τη συμφωνία γιατί θεωρούσαν ότι οι Αλβανοί επιθυμούσαν εδάφη και όχι μόνο δικαιώματα .Ζούσαν με το φόβο της απόσχισης κατά το πρότυπο του Κοσόβου, που σχετιζόταν με τη δημογραφική απειλή λόγω της υψηλής γεννητικότητας των Αλβανών .(Κοπά, 2013:118)

Γενικά από όλον τον αλβανικό χώρο οι σχέσεις των Αλβανών των δυτικών περιοχών της ΠΓΔΜ και των Κοσσοβάρων είναι πάρα πολύ στενές. Στα σύνορα αυτά υπάρχει μια μεγάλη κινητικότητα προσώπων, όπλων, ανθρώπων που δημιουργούν μια μεγαλύτερη σύσφιγξη των σχέσεων. (Κοπά, 2013:118)

Οι Σλαβομακεδόνες της ΠΓΔΜ πιστεύουν ότι έχουν μόνο ένα προστάτη :το κράτος .Η ηγεσία της Λαϊκής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, όταν ήταν κομμάτι της Ενιαίας Γιουγκοσλαβίας, πρόσφερε στους Σλαβομακεδόνες στοιχεία όπως γλώσσα, ιστορία, θρησκεία, προγόνους .Έτσι το έθνος ταυτίστηκε με το κράτος .Οι κρατικές πολιτικές αυτής της Δημοκρατίας ενδυνάμωσαν τη ‘μακεδονική ταυτότητα’ . (Κοπά, 2013:121)

Η εθνική ταυτότητα των Σλαβομακεδόνων έχει δυο χαρακτηριστικά: την ανασφάλεια και την αίσθηση περικύκλωσης από εχθρικούς γείτονες .Η διασφάλιση της μακεδονικής ταυτότητας ήταν και το διακύβευμα στην διαπραγμάτευση με την

Ελλάδα .Η γλώσσα και η εθνική τους ταυτότητα αποτελούσε ανάχωμα προς τους διάφορους εθνικισμούς υπαρκτούς ή φανταστικούς :τον αλβανικό στο εσωτερικό και τους ελληνικό, βουλγαρικό και σερβικό στο εξωτερικό. Έτσι οι Βούλγαροι δεν αναγνώριζαν τη γλώσσα και το έθνος, η Σερβική Ορθόδοξη Εκκλησία δεν αποδεχόταν την αυτονομία της Μακεδονικής Ορθόδοξης Εκκλησίας και η Ελλάδα δεν αναγνώριζε το συνταγματικό όνομα της χώρας. (Κοπά, 2013:123)

Οι πολιτικοί έπαιξαν πάνω στους φόβους των Σλαβομακεδόνων για την εθνική τους ταυτότητα που απειλείτο, κατά την εκτίμησή τους τόσο από τους Αλβανούς, και τη Συμφωνία της Οχρίδας όσο και από την αμφισβήτηση από την πλευρά της Ελλάδας.(Κοπά, 2013:124)

Η παντοδυναμία του ‘μακεδονικού έθνους’ μειώνεται και οι Αλβανοί πολίτες με τη Συμφωνία των Πρεσπών αλλά και με τη βοήθεια από την κυβέρνηση Ζάεφ , μεγαλώνουν την επιρροή τους... Η χώρα θα ενταχθεί στο ΝΑΤΟ και στην ΕΕ , ενώ η επικράτηση της γλώσσας τους σαν δεύτερης επίσημης γλώσσας σε όλη την χώρα και για όλες τις χρήσεις αποτελεί μια πραγματικότητα... Για τους Αλβανούς κατοίκους η ένταξη στο Σύμφωνο Βορειοατλαντικής Συμμαχίας αποτελεί ασφάλεια απέναντι στους σημαντικούς τους αντιπάλους στην περιοχή Σέρβους.(εφημ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 03/02/2019)

2.“2.ΗΠΑ-Βόρεια Μακεδονία

Οι ΗΠΑ ανησυχούσαν ταυτόχρονα και για την Μεγάλη Αλβανία και για την ύπαρξη της ΠΓΔΜ.Η Βαλκανική στρατηγική του υπουργείου Εξωτερικών ήταν η επιβίωση και η διατήρηση της εδαφικής ακεραιότητας αυτής της Δημοκρατίας.Εάν στην ΠΓΔΜ επικρατούσαν αποσταθεροποιητικές τάσεις, τότε η Αλβανία θα προστάτευε τη μειονότητα της, οι Σέρβοι θα εισέβαλαν για την προστασία της σερβικής μειονότητας στον βορρά και οι Βούλγαροι θα υπερασπίζονταν τους Σλαβομακεδόνες (τους οποίους οι Βούλγαροι τους θεωρούν δυτικούς Βουλγάρους).Ακόμα διατυπώνονταν φόβοι ότι η Ελλάδα και η Τουρκία θα εμπλέκονταν άμεσα σε έναν τέτοιο περιφερειακό πόλεμο. Αυτό θα ήταν καταστροφικό για το σύνολο των βαλκανικών πληθυσμών και θα προοιωνίζε την αποτυχία των αμερικανικών επιδιώξεων στην περιοχή... Έτσι οι Αμερικάνοι έστειλαν χερσαίες δυνάμεις στην ΠΓΔΜ στο πλαίσιο της ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ και αργότερα στην επιχείρηση του ΝΑΤΟ στη Γιουγκοσλαβία, για να ελέγχουν τις εξελίξεις στα σύνορα με τη Σερβία. Τα μέτρα αυτά απέβλεπαν στη διατήρηση της εδαφικής ακεραιότητας της μικρής αυτής χώρας και τόνιζαν την αποφασιστικότητα της κυβέρνησης του Μπίλ Κλίντον για έλεγχο των γεγονότων στην περιοχή.(Κύρου, 2009:563)

2.α.3.Ονοματολογικό ζήτημα

Η ΠΓΔΜ εκδήλωσε ενδιαφέρον ένταξης στο NATO το 1999 σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της ασφάλειας της. (εφημ. Καθημερινή 08.07.2018)Στις 11/10/2004 υπογράφεται συμφωνία για την αμυντική συνεργασία ανάμεσα στις ΗΠΑ και την ΠΓΔΜ με το όνομα αυτής 'Μακεδονία'. (www.sansimera.gr/articles)Μετά από λίγες ημέρες και συγκεκριμένα στις 01/11/2004 ο Έλληνας Υπουργός Εξωτερικών Πέτρος Μολυβιάτης αποστέλλει επιστολή στον Υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ και του τονίζει ότι μια αναγνώριση της ΠΓΔΜ με το όνομα Μακεδονία θα ήταν μη θετική εξέλιξη με άγνωστες συνέπειες. Στις 04/11/2004 η κυβέρνηση των ΗΠΑ αναγνωρίζει την ΠΓΔΜ με την ονομασία που προβλέπει το Σύνταγμά της 'Δημοκρατία της Μακεδονίας'. (www.sansimera.gr/articles)

Στις 29/11/2006 ο Αμερικανός Πρόεδρος Τζόρτζ Μπους προαναγγέλει την είσοδο της ΠΓΔΜ στο NATO. (www.sansimera.gr/articles)Ένα χρόνο αργότερα και συγκεκριμένα στις 14/10/2007 η Ελλάδα απειλεί την ΠΓΔΜ με βέτο στην ένταξή τους στο NATO αν δεν συμφωνήσουν σε σύνθετη ονομασία. (www.sansimera.gr/articles)

Στο Βουκουρέστι το Νοέμβριο του 2008 η ΠΓΔΜ υπέβαλλε αίτηση προς ένταξη στο NATO με την ονομασία *FYROM* (πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας). Οι ΗΠΑ δεν έθεσαν το ζήτημα κατά τη Σύνοδο και έτσι στα επίσημα πρακτικά της Συνόδου του NATO αναφέρεται ότι η *FYROM* θα προσκληθεί να συμμετάσχει στο NATO όταν υπάρξει λύση για το όνομα. Ταυτόχρονα σημειώνεται ότι το NATO λυπάται που οι συνομιλίες σχετικά με το όνομα δεν κατέληξαν σε αποτέλεσμα. (voria.gr, 09/02/2018)

Την αντίθεση δεν την εκδήλωσε μόνη της η Ελλάδα αλλά μαζί με τη Γαλλία. Η Γαλλία δεν είχε λόγο άρνησης για την είσοδο της χώρας αυτής στο NATO με όποια ονομασία ήθελε. Διαφωνούσε για την είσοδο της Ουκρανίας και της Γεωργίας. Οι ΗΠΑ με την πρότασή τους προέβλεπαν την ένταξη και των τριών κρατών ταυτόχρονα και όχι για καθένα χωριστά και έτσι εκτός από τη δική μας αντίθεση βρήκε και την ισχυρή αντίδραση της Γαλλίας. Η Γαλλία ενδιαφερόταν για αυτές τις δυο χώρες γιατί δεν ήθελε να έρθει σε αντιπαράθεση με τη Ρωσία με την οποία είχε συνάψει εμπορικές και εξοπλιστικές συμφωνίες και ο Πρόεδρος Σαρκοζί είχε ενημερώσει τις ΗΠΑ ότι αν φέρουν το θέμα προς ψήφιση θα θέσουν βέτο. (voria.gr 09/02/2018)

Η ΠΓΔΜ κατηγορήσε την Ελλάδα και προσέφυγε στο Δικαστήριο της Χάγης το οποίο την δικαίωσε ως προς την υποτιθέμενη παραβίαση εκ μέρους μας της Ενδιάμεσης Συμφωνίας το 2008, σχετικά με την ένταξή τους στο NATO ενώ η αίτησή τους είχε υποβληθεί ως *FYROM*. (voria.gr 09.02.2018)

Πράγματι τον Δεκέμβριο του 2011, με πλειοψηφία, το Δικαστήριο θεώρησε ότι η Ελλάδα θέτοντας βέτο στην είσοδο της ΠΓΔΜ στο NATO,

ήρθε σε αντίθεση με την υποχρέωσή της βάσει της Ενδιάμεσης Συμφωνίας που είχε υπογράψει. Ταυτόχρονα με πλειοψηφία πάλι, απέρριψε τα αιτήματα της ΠΓΔΜ για επιβολή αντίστοιχων ποινών στο μέλλον από το Δικαστήριο.(voria.gr 09/02/2018)

Η Ελληνική πλευρά κατά τη διάρκεια αυτής της ακροαματικής διαδικασίας τόνισε ότι η μη τήρηση αυτής της Ενδιάμεσης Συμφωνίας από την ΠΓΔΜ, δίνει το δικαίωμα να μην συμμορφώνεται και η ίδια στις υποχρεώσεις της σύμφωνα με το άρθρο 11 της Ενδιάμεσης Συμφωνίας.(voria.gr 09.02.2018)

Στις εκλογές του Ιουνίου του 2008 οι οποίες ήρθαν μετά τη Σύνοδο του NATO στο Βουκουρέστι έδωσαν στον Γκρούεφσκι το 48,21% των ψήφων, ο οποίος επιτέθηκε στην Ελλάδα και έκανε δύσκολη τη διαπραγμάτευση μαζί της. Έτσι μίλησε για ‘μακεδονική’ μειονότητα στην Ελλάδα και ζήτησε από την Ελλάδα να αναγνωρίσει τη ‘μακεδονική’ γλώσσα και εθνότητα. Το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών απάντησε στους Σλαβομακεδόνες ότι το μόνο θέμα προς διαπραγμάτευση αποτελεί αυτό του ονόματος του γειτονικού κράτους.(Κοππά, 2013:120-124).

Στο μεταξύ η αλλαγή κυβέρνησης στην ΠΓΔΜ το 2017 και η αστάθεια στα Δυτικά Βαλκάνια επανέφεραν τις σκέψεις για ένταξη της χώρας στο NATO αποβλέποντας στην επόμενη Σύνοδο Κορυφής του 2018.Γίνονται πολλές συζητήσεις για ένταξη των Σκοπίων με την προσωρινή ονομασία.Οι ΗΠΑ περιλαμβάνονται στις χώρες που πιστεύουν ότι η είσοδος της ΠΓΔΜ στο NATO θα βοηθούσε ταυτόχρονα σε έναν καλύτερο έλεγχο του ισλαμιστικού εξτρεμισμού στους κόλπους των Αλβανών και στην αντιμετώπιση της αυξανόμενης ρωσικής επιρροής στη χώρα .Ευνοϊκά διατιθέμενα προς την ΠΓΔΜ είναι αρκετά μέλη της Συμμαχίας, από την Κεντρική Ευρώπη και τα Βαλκάνια. (www.toBHMA.gr 08/07/2017)

Η νέα κυβέρνηση του γειτονικού κράτους παρουσιάζει μια κινητικότητα. Ο Πρωθυπουργός Ζάεφ και περισσότερο ο Υπουργός Εξωτερικών Νικόλα Ντιμιτρόφ πραγματοποιούν από την ημέρα ανάληψης των κυβερνητικών καθηκόντων τους μια εκστρατεία για να πείσουν τα σημαντικά κράτη στην Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες ότι η σταθεροποίηση της ΠΓΔΜ θα πραγματοποιηθεί μετά από προσέγγιση με την Ατλαντική Συμμαχία και μεταγενέστερα με την ΕΕ. (www.toBHMA.gr 08/07/2017)

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι το NATO αρνήθηκε ότι η προηγούμενη απόφαση της Χάγης επηρεάζει τις πολιτικές αποφάσεις που αυτό παίρνει.. Μετά την τότε έκδοση της απόφασης του ΔΔΧ, ο Γενικός Γραμματέας της Συμμαχίας εκείνης της περιόδου Άντερς Φογκ Ράσμουςεν είχε τονίσει ότι η απόφαση του NATO δεν πρόκειται να επηρεασθεί και θα σταλεί πρόσκληση προς την ΠΓΔΜ όταν βρεθεί μια αμοιβαία αποδεκτή λύση στο ζήτημα της ονομασίας μεταξύ των δυο κρατών. (www.toBHMA.gr 08/07/2017)

‘Οι φιλελεύθερες πολιτικές στα Βαλκάνια δεν θα προχωρήσουν και θα

ναυαγήσουν, αν δεν δοθεί στα Σκόπια μια σταθερή προοπτική ένταξης στο NATO και την Ευρωπαϊκή Ένωση', τονίζει μιλώντας στην αγγλική εφημερίδα 'The Guardian', η αναπληρώτρια πρωθυπουργός και Υπουργός Άμυνας των Σκοπίων, *Radmilla Sekerinska*. (www.protophema.gr 15/12/2017)

Η *Sekerinska* 'βλέπει' σύνδεση μεταξύ της επίλυσης της διαμάχης για την ονομασία των Σκοπίων και της αίτησης της χώρας για ένταξη στην Ε.Ε. 'Οι περισσότεροι θα αποδεχθούν έναν αξιοπρεπή και λογικό συμβιβασμό, εφόσον θεωρούν ότι η λύση ανοίγει προοπτικές για το μέλλον, ότι δεν απειλεί την ταυτότητα, την εθνική υπερηφάνεια ή τα εθνικά μας χαρακτηριστικά' είπε. 'Για να υπάρξει οποιαδήποτε μορφή βιώσιμης λύσης θα πρέπει να βεβαιώσουμε τους πολίτες μας ότι είναι ρεαλιστικοί οι στόχοι της ένταξής μας στο NATO και την ΕΕ'. (www.protophema.gr 15/12/2017)

Αποτέλεσμα αυτών των διεργασιών είναι η Συμφωνία των Πρεσπών. Η Συμφωνία των Πρεσπών είναι διακρατική συμφωνία που έλαβε χώρα στις 12 Ιουνίου 2018 ανάμεσα στην Ελληνική Δημοκρατία και τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας. Η τελευταία μετονομάστηκε με αυτόν τον τρόπο μετά τη θέση σε ισχύ της συμφωνίας στις 12 Φεβρουαρίου 2019, και πραγματοποιήθηκε κάτω από την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών αποβλέποντας στην επίλυση του ζητήματος της ονομασίας της τελευταίας από πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Η εν λόγω Συμφωνία υπογράφηκε στο χωριό Ψαράδες της Φλώρινας το οποίο βρίσκεται στην ευρύτερη περιοχή των Πρεσπών από όπου και πήρε το όνομά της. (Καθημερινή, ειδική έκδοση 05-06.01.2019)

Ο Πρωθυπουργός της ΠΓΔΜ Ζόραν Ζάεφ πραγματοποίησε δημοψήφισμα για επικύρωση της Συμφωνίας των Πρεσπών. Στο δημοψήφισμα το ποσοστό συμμετοχής ήταν χαμηλότερο του απαιτούμενου 50% για να θεωρείται έγκυρο. Ειδικότερα η συμμετοχή των πολιτών έφθασε στο 34,09%. Έτσι η επικύρωση της Συμφωνίας πραγματοποιήθηκε από τη Βουλή. (CNN Greece, 30/09/2018)

Με 81 ψήφους υπέρ εγκρίθηκε η μετονομασία της χώρας στη Βουλή από 'Δημοκρατία της Μακεδονίας' σε 'Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας'. Η Βουλή της χώρας υπερψήφισε την τροπολογία του Συντάγματος για την αλλαγή της ονομασίας μετά την ταύτιση του κόμματος του Ζάεφ με το αλβανόφωνο κόμμα *BESA*, καθώς επίσης και με πρώην βουλευτές του *VMRO-DPMNE*. Οι τροπολογίες που ψηφίστηκαν αφορούσαν τη μετονομασία της χώρας, το προοίμιο του Συντάγματος, τη φροντίδα του Κράτους για τη διασπορά και το απαραβίαστο της εδαφικής ακεραιότητας των γειτονικών χωρών της Βόρειας Μακεδονίας. (www.protophema.gr 11/01/2019)

Η Ελληνική κυβέρνηση επρόκειτο να ενημερώσει άμεσα, τον Γενικό Γραμματέα της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας Γενς Στόλτεμπεργκ για την ολοκλήρωση εκ μέρους της, της κύρωσης της Συμφωνίας των Πρεσπών. Με τον τρόπο αυτόν ο κ.Στόλτεμπεργκ

θα μπορούσε να ενεργοποιήσει τη διαδικασία που υπάρχει ώστε η Συμμαχία σε επίπεδο Μονίμων Αντιπροσώπων να συμφωνήσει με το Πρωτόκολλο Ένταξης της Βόρειας Μακεδονίας στο NATO. (www.toBHMA.gr 27/01/2019)

Θεωρείται ότι το NATO θα μπορεί να ολοκληρώσει την έγκριση του Πρωτοκόλλου Εισδοχής μεταξύ 1^{ης} και 5^{ης} Φεβρουαρίου, έτσι ώστε στη συνέχεια η Ελλάδα να μπορεί να το κυρώσει στο Κοινοβούλιο. Η σχετική διαδικασία (πρώτα στην Επιτροπή Εξωτερικών Σχέσεων και στη συνέχεια στην Ολομέλεια) θα είναι συντομότερη από αυτή που χρειάστηκε για της Συμφωνίας των Πρεσπών. Μετά την κύρωση του Πρωτοκόλλου Εισδοχής η Ελληνική κυβέρνηση θα ενημερώσει το NATO ότι το έπραξε, ενώ ακολούθως τα Σκόπια θα ενημερώσουν τόσο την Αθήνα όσο και τα Ηνωμένα Έθνη, με ρηματική διακοίνωση, ότι η Συμφωνία των Πρεσπών είναι σε ισχύ. Κατόπιν, η κυβέρνηση Ζάεφ θα στείλει επιστολές σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς και τα κράτη με τα οποία διατηρεί διπλωματικές σχέσεις, πληροφώντας ότι το νέο όνομα της χώρας είναι 'Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας'. Αφού πραγματοποιηθεί και αυτό, τότε ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας θα υπογράψει τον νόμο κύρωσης του Πρωτοκόλλου Εισδοχής. Αυτός ο νόμος θα κατατεθεί από την κυβέρνηση στο Αμερικανικό Υπουργείο Εξωτερικών, το οποίο έχει χαρακτηριστεί θεματοφύλακας της Συνθήκης της Ουάσιγκτον, ιδρυτικής πράξης του NATO το 1949. (www.toBHMA.gr 27/01/2019)

Τα διεθνή μέσα γράφουν διθυράμβους για τη συμφωνία Ζάεφ-Τσίπρα. Χαρακτηριστικά το πρακτορείο *Reuters* αναφέρει 'Η Ελλάδα και η ΠΓΔΜ κατέληξαν σε ιστορική συμφωνία για την επίλυση της μεταξύ τους διένεξης σχετικά με την ονομασία της βαλκανικής χώρας που επί δεκαετίες έχει διαταράζει τις σχέσεις των δυο γειτόνων'. 'Η ΠΓΔΜ κατέληξε σε προκαταρκτική συμφωνία με την Ελλάδα για τον τερματισμό της μακροχρόνιας διένεξής τους σχετικά με την ονομασία της χώρας, ελευθερώνοντας τον δρόμο για ένταξη τους στην ΕΕ και το NATO' τονίζει το πρακτορείο *Bloomberg*.

'Η Συμφωνία συνιστά σπάνια επιτυχία για την ΕΕ σε μια ασταθή περιοχή όπου η ρωσική, τουρκική και κινεζική επιρροή μεγαλώνουν' γράφουν οι *Financial Times*. Τέλος η *Liberation* τονίζει 'μετά από μια διαμάχη 27 χρόνων, η Αθήνα και τα Σκόπια κατέληξαν τελικά σε μια συμφωνία για το όνομα, πράγμα που επιτρέπει την απεμπλοκή της κατάστασης για την ένταξη της μικρής πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας στην ΕΕ και στο NATO'.

Ο Υπουργός Εξωτερικών της ΠΓΔΜ Νικόλα Ντιμιτρόφ σε τηλεοπτική του συνέντευξη στο σταθμό *TELMA*, θεωρεί ότι η Συμφωνία με την Ελλάδα είναι καλή και ότι πρέπει να προχωρήσει. Ταυτόχρονα δήλωσε ότι 'είμαστε Σλάβοι' θυμίζοντας την αντίστοιχη δήλωση που είχε κάνει ο πρώτος Πρόεδρος της ΠΓΔΜ Κίρο Γκλιγκόρωφ το 1992 για την εθνική καταγωγή των κατοίκων της χώρας αυτής. (Protagon Team 21/06/2018) Συγκεκριμένα, στις 6 Μαρτίου 1992 ο Πρόεδρος

της χώρας, Κίρο Γκλιγκόρφ, τόνισε σε έλληνα δημοσιογράφο ότι η ΠΓΔΜ έχει σλαβική ρίζα, ερχόμενος σε αντίθεση δημόσια με την προπαγάνδα ότι οι Σκοπιανοί κατάγονται από την Αρχαία Μακεδονία . (www.mixanitouxronou.gr, 13/08/2019)

2.4.Σπουδαιότητα Βόρειας Μακεδονίας στο ΝΑΤΟ

‘Γιατί είναι σημαντική η είσοδος της Βόρειας Μακεδονίας στη Συμμαχία;’ ρωτήθηκε νατοϊκή πηγή στις Βρυξέλλες. Η απάντηση είναι ότι σύμφωνα με το στρατηγικό πλαίσιο στο οποίο λειτουργούν οι σύμμαχοι, κατά βάση οι Ευρωπαίοι, πρέπει να σταθεροποιηθούν τα Βαλκάνια. Βάζοντας τις διάφορες χώρες στο ΝΑΤΟ ,αυτές σταθεροποιούνται εσωτερικά και σταθεροποιείται και η γύρω περιοχή... Άρα τα Σκόπια σταθεροποιούνται ως χώρα στο εσωτερικό τους .Επίσης , υπάρχει στα μέλη της Συμμαχίας η εκτίμηση ότι η προσπάθεια διείσδυσης της Ρωσίας, της Τουρκίας αλλά και των ισλαμιστών στα Δυτικά Βαλκάνια με την ένταξη στο ΝΑΤΟ αυτών των χωρών ,αυτή θα ανασχεθεί .(εφημ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 10/02/2019)

Από την άποψη της επιχειρησιακής ικανότητας το κράτος της Βόρειας Μακεδονίας ενώ δεν είναι μέλος της Συμμαχίας, έχει κερδίσει με την προσφορά του στο πλευρό του ΝΑΤΟ σε περιοχές που γίνονταν πόλεμοι ,την εκτίμηση των ισχυρών μελών του... Με αυτές τις συμμετοχές επωφελήθηκαν σαν κράτος και ο Τζορτζ Μπους ο νεότερος όχι μόνον τους απένειμε εύφημη μνεία για τη συμμετοχή τους στον πόλεμο του Ιράκ, αλλά το 2004 αναγνώρισε τα Σκόπια με το όνομα που το Σύνταγμά τους προέβλεπε, ως ανταπόδοση για την αλληλεγγύη τους στο ΝΑΤΟ. (εφημ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 10/02/2019)

Στις 21/04/2019 προκηρύχθηκαν προεδρικές εκλογές στη Βόρεια Μακεδονία κάτι το οποίο αποτέλεσε δημοψήφισμα για Ζάεφ και Πρέσπες. Παρουσιάστηκε αποχή η οποία πλησίασε το 60% και καθορίστηκαν επαναληπτικές προεδρικές εκλογές για τις 5 Μαΐου 2019.(εφημ.ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 28.04.2019)Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της επαναληπτικής εκλογικής διαδικασίας εξελέγη Πρόεδρος Δημοκρατίας ο εκλεκτός του κόμματος του Ζάεφ, Στέβο Πεντάροφσκι.

Προηγουμένως είχε επισκεφθεί τη Βόρεια Μακεδονία ο τότε Έλληνας Πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας. Ο Ζόραν Ζάεφ χρησιμοποίησε τα ελεγχόμενα ΜΜΕ για να προβάλλουν τα οφέλη-επενδύσεις και ασφάλεια- από τη Συμφωνία των Πρεσπών που έφερε μαζί του ο Έλληνας πρωθυπουργός. (εφημ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 07/04/2019)

2B)Ένταξιακή πορεία της Βόρειας Μακεδονίας στην ΕΕ

2.β.1.Σχέσεις Βόρειας Μακεδονίας-ΕΕ

Η διαδικασία *Royaumont* αποτελεί μια προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την επίτευξη ενός κλίματος ειρήνης, σταθερότητας και καλής γειτονίας ανάμεσα στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Η διακήρυξη για τη διαδικασία σταθερότητας και καλής γειτονίας που υιοθετήθηκε από 27 χώρες, στις 13 Δεκεμβρίου 1995, στο *Royaumont*, στο Παρίσι, επιδιώκει την οικοδόμηση ενός πλαισίου κανονικών σχέσεων, διαλόγου και εμπιστοσύνης ανάμεσα στα έθνη των Βαλκανίων. (Χρηστάκης, 2010:495)

Κατόπιν σε συνέχεια αυτής της διαδικασίας το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων της ΕΕ υιοθέτησε με απόφαση του την περιφερειακή συνεργασία τον Απρίλιο του 1997. Μίλησε για πρώτη φορά για πολιτική και οικονομική αιρεσιμότητα για την ανάπτυξη των διμερών σχέσεων των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων.

Το 1989 η ΕΕ δημιούργησε το κοινοτικό πρόγραμμα *Phare* για να παράσχει ενίσχυση στις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης για τη μετάβασή τους στην οικονομία της αγοράς και στο κοινοβουλευτικό δημοκρατικό πολιτικό σύστημα. Ανάμεσα σε αυτές τις χώρες ήταν και η ΠΓΔΜ.(Χρηστάκης, 2010:500)

Ακόμα από το 2001 και μετά, οι χώρες από τα Δυτικά Βαλκάνια συμμετέχουν και στο πρόγραμμα *CARDS* της ΕΕ για την ανοικοδόμηση της περιοχής και την ανάπτυξη.(Λιαργκόβας- Παπαγεωργίου, 2018 :269)Ο σεβασμός των αρχών της δημοκρατίας, της τάξης του νόμου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των μειονοτήτων, όπως και των ατομικών ελευθεριών τέθηκαν ως βασικά προαπαιτούμενα για να είναι μια χώρα σε θέση να επωφεληθεί από τα κονδύλια του *CARDS*.(Χρηστάκης, 2010:503)Το 2001 η ΠΓΔΜ ήταν η πρώτη χώρα στα Δυτικά Βαλκάνια που υπέγραψε συμφωνία σύνδεσης και συνεργασίας με την ΕΕ. (Χρηστάκης,2010:509)

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα τόσο οικονομικά όσο και πολιτικά, όπως και οι εθνοτικές διαμάχες, ιδιαίτερα με το αλβανικό στοιχείο, εμποδίζουν την βελτίωση των συνθηκών για την προσαρμογή με τις κοινοτικές διαδικασίες. Η οικονομική και η τεχνική στήριξη που παρέχεται από την ΕΕ σε αυτή την χώρα, η βελτίωση του κρατικού μηχανισμού και οι καλές σχέσεις της με τις γειτονικές χώρες θα διευκολύνει την εκπλήρωση του απώτερου στόχου που είναι η ένταξη στην ΕΕ.(Χρηστάκης,2010:510)

Στις 17/03/2004 η ΠΓΔΜακεδονίας υποβάλλει αίτηση ένταξης στην ΕΕ.(www.sansimera.gr/articles.04/10/2019) Στην αίτηση ένταξης στην ΕΕ η Επιτροπή διατύπωσε θετική γνώμη στις 9 Νοεμβρίου 2005.Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατά τη σύνοδό του στις 15 και 16 Δεκεμβρίου 2005 χορηγεί στην ΠΓΔΜ το

καθεστώς της υποψήφιας για ένταξη χώρας. (Κοπά, 2013:125) Στις 18 Φεβρουαρίου 2008 το Συμβούλιο επικύρωσε την ανανεωμένη εταιρική σχέση προσχώρησης με την ΠΓΔΜ.(www.consilium.europa.eu.04/10/2019)Στις 28 Ιουνίου 2018 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τα συμπεράσματα σχετικά με τη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων που αφορούσαν και την ΠΓΔΜ.(www.consilium.europa.eu.04/10/2019)

2.β.2.Ονοματολογικό ζήτημα

Στο μεταξύ στα πλαίσια των συζητήσεων για το ονοματολογικό της γείτονας χώρας ο τότε Έλληνας Υπουργός εξωτερικών κ.Νίκος Κοτζιάς στην ομιλία του στην ετήσια Συνάντηση Διπλωματών που πραγματοποιήθηκε στα Σκόπια την 25/08/2016 τόνισε, ότι η Ελλάδα πιστεύει πως θα ξεπεραστεί αυτός ο αλυτρωτισμός από μεριάς της γειτονικής χώρας που δεν βοηθά σε τίποτε, αλλά ούτε και υποστηρίζεται από ιστορικά γεγονότα...(CNN GREECE 25/08/2016)

Τα ΜΟΕ που προωθούν Ελλάδα-FYROM σχετίζονται με το ενεργειακό, το εμπόριο, τις επιχειρήσεις, την ασφάλεια, τις μεταφορές, την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και την παιδεία. Ακόμα αποφασίστηκε η κατασκευή διασυνδετήριου αγωγού μεταφοράς πετρελαίου και μελλοντικά φυσικού αερίου, που θα έχει ως αφετηρία το λιμάνι της Θεσσαλονίκης και κατάληξη τη FYROM και τέλος αναβάθμιση της σιδηροδρομικής γραμμής που συνδέει τη Φλώρινα με το Μοναστήρι.(Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών,25/08/2016)

Ακόμα ο κ.Κοτζιάς τόνισε μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της επίσημης επίσκεψής του στη FYROM τα κάτωθι:

[*η Ελλάδα δεν εμπλέκεται στην εσωτερική πολιτική σκηνή της χώρας

* για πολλά βαλκανικά κράτη η είσοδος τους στην ΕΕ θα καθυστερήσει και λόγω των πολλών εσωτερικών κρίσεων της ΕΕ].(Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, 25/08/2016)

Τον Δεκέμβριο του 2012, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε ότι η έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων της ΕΕ με την ΠΓΔΜ εξαρτάται από την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που είναι απαραίτητες, από το σεβασμό των σχέσεων καλής γειτονίας και την επίλυση του ονοματολογικού προβλήματος με την Ελλάδα, στο πλαίσιο των υπό του ΟΗΕ διαπραγματεύσεων.

Οι Βρυξέλλες πιστεύουν ότι ο δρόμος για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση της ΠΓΔΜ χρειάζεται, πέρα από μεταρρυθμίσεις σε σημαντικούς τομείς, εξεύρεση βιώσιμων λύσεων στις διμερείς διαφορές. Σε αυτά τα πλαίσια είναι και η επίλυση του 'Μακεδονικού'. Έτσι η Κομισιόν χαιρετίζει την επίσημη αλλαγή της ονομασίας της σε Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας μετά την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας των Πρεσπών. Συγκεκριμένα με κοινή ανακοίνωσή τους η Υπάτη εκπρόσωπος της ΕΕ για ζητήματα εξωτερικής πολιτικής Φεντερίκα Μογκερίνι

και ο Επίτροπος Διεύθυνσης, Γιοχάνες Χαν, μιλάνε για ιστορικό βήμα στον χώρο των Δυτικών Βαλκανίων.(in.gr 15.02.2019)

Η λύση της ονοματολογικής διαφοράς ανάμεσα στην Ελλάδα και στην ΠΓΔΜ θεωρείται το πιο εύκολο κομμάτι της εξίσωσης των Δυτικών Βαλκανίων... Η Συμφωνία των Πρεσπών επιβεβαίωσε μια πραγματικότητα που είναι ορατή από την εποχή της κατάρρευσης του ανατολικού μπλοκ. Η σταθερότητα στα Δυτικά Βαλκάνια υπάρχει διότι οι ΗΠΑ ενθαρρύνουν αλλά και πιέζουν την ΕΕ να αναλάβει δράση... Τώρα ωστόσο, φαίνεται ότι τουλάχιστον δυο χώρες, η Γερμανία αλλά και η Αυστρία δεν κινούνται σε αυτό το πλαίσιο, αλλά κινούνται με βάση ανανεωμένο ενδιαφέρον για την περιοχή... Στην άλλη άκρη είναι, βέβαια, η Κίνα, είτε μέσω της παρουσίας της στον Πειραιά είτε μέσω της ένταξης της βαλκανικής διαδρομής στο σχεδιασμό για την προώθηση της πρωτοβουλίας 'Μια ζώνη-Ένας δρόμος'... Η αντίδραση της Μόσχας στη συμφωνία των Πρεσπών ήταν χαρακτηριστική της ανησυχίας των Ρώσων για την μείωση της επιρροής τους σε αυτήν την περιοχή... Ένα στοιχείο, το οποίο συχνά υποβαθμίζεται είναι ο ρόλος της Τουρκίας στα Βαλκάνια. Αμέσως μετά την κύρωση της Συμφωνίας των Πρεσπών από τη Βουλή της ΠΓΔΜ, ο Υπουργός Εξωτερικών Νικόλα Ντιμιτρόφ επισκέφθηκε την Άγκυρα. Στη Βοσνία, στη Βουλγαρία και στην Αλβανία αλλά και σε άλλες χώρες με μικρότερο τουρκικό πληθυσμό, όπως η Σερβία και η ΠΓΔΜ, οι Τούρκοι δίνουν μεγάλα ποσά για να διατηρήσουν ζωντανή την πολιτιστική κληρονομιά της πάλαι ποτέ Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.(εφημ.ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 20/01/2019)

Στο μεταξύ ακολουθώντας τη συμφωνία των Πρεσπών που υπεγράφη στις 12 Ιουνίου και τέθηκε σε ισχύ στις 12 Φεβρουαρίου 2019, η Βόρεια Μακεδονία θα πρέπει να αφαιρέσει τη σημαία με τις αλτρωτικές αναφορές από διάφορα μνημεία, βιβλία, ιδρύματα ... (εφημ.ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 12/08/2019)

Στα Σκόπια, η κυβέρνηση Ζάεφ εκπληρώνει κάποια από τις υποχρεώσεις της Συμφωνίας των Πρεσπών τοποθετώντας πινακίδες στα αγάλματα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, του Φιλίππου Β' και της μητέρας του Αλέξανδρου, Ολυμπιάδας. Το κείμενο στο άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου γράφει αναλυτικότερα, ότι αυτό δημιουργήθηκε προς τιμήν του Μεγάλου Αλεξάνδρου ιστορική φυσιογνωμία που ανήκει στην αρχαία ελληνική ιστορία και πολιτισμό και στην παγκόσμια πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά.(Militaire news 17/08/2019)

2.β.3.Κράτος Δικαίου

Σύμφωνα με τον κ.Φράι, εκπρόσωπο της Κ.Ο των Γερμανών Χριστιανοδημοκρατών για θέματα Δυτικών Βαλκανίων η Συμφωνία των Πρεσπών δεν πρόκειται να οδηγήσει τα Σκόπια αυτόματα στην ΕΕ. Απαιτούνται ακόμη πάρα πολλές μεταρρυθμίσεις προκειμένου η χώρα να εκπληρώσει τα κριτήρια ένταξης... Σύμφωνα με τον επικεφαλής της ομάδας ειδικών της ΕΕ για την ΠΓΔΜ, Ράιχαρντ Πρίμπε, η ΕΕ θεωρεί ότι τα προβλήματα που παρουσιάζονται στον τομέα του κράτους δικαίου, ως τα σημαντικότερα προβλήματά της χώρας, ιδιαίτερα όσον αφορά τη λειτουργία της δικαιοσύνης και τη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών. Η ΕΕ δίνει πολύ μεγάλο βάρος στα προβλήματα του κράτους δικαίου. (εφημ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 28/11/2018)

Η ΠΓΔΜ θα πρέπει να επιταχύνει τους ρυθμούς της από την προοπτική μιας ολοκλήρωσης της στην ΕΕ για να προωθήσει μεταρρυθμίσεις. Αυτές θα δώσουν τη δυνατότητα να υπάρξει ισχυρότερη ανάπτυξη, σύμφωνα με το ΔΝΤ... Το ΔΝΤ έχει προτείνει μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση του δικαστικού συστήματος και για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής... Πρέπει να διασφαλισθεί η ανεξαρτησία της κεντρικής Τράπεζας και να εντατικοποιηθεί η επίβλεψη των σημαντικών τραπεζών τονίζει ακόμη το ΔΝΤ. (εφημ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 19/11/2018)

Η Κομισιόν πρότεινε να αρχίσουν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με Σκόπια και Αλβανία καθώς αποφασίστηκε ότι εφάρμοσαν μεταρρυθμίσεις σε κρίσιμους τομείς. (www.protothema.gr, 29/05/2019) Στις 18 Ιουνίου 2019 το Συμβούλιο χαιρέτησε την ιστορική και άνευ προηγουμένου Συμφωνία των Πρεσπών και έλαβε προσεκτικά υπόψη του τη σύσταση της Επιτροπής να αρχίσουν ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας. Εντούτοις το Συμβούλιο θα επανέλθει σε αυτό το αργότερο έως τον Οκτώβριο του 2019.

Αυτό έγινε γιατί μια ομάδα χωρών εμποδίζει την έναρξη τον Ιούνιο, των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Βόρειας Μακεδονίας. Οι χώρες που δεν της το επιτρέπουν είναι η Γαλλία, η Ολλανδία και η Δανία. (www.thepressroom.gr 20.03.2019) Ειδικά η Γαλλία τίθεται ξεκάθαρα κατά της έναρξης των ενταξιακών διαπραγματεύσεων διότι κατά την άποψη της πρέπει να μεταρρυθμίσει η ΕΕ πρώτα το εσωτερικό της πριν αποφασίσει για είσοδο νέων μελών.

Ο Πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν, έχοντας τη συμπαράσταση της Ολλανδίας τόνισε ότι η Ένωση πρέπει πρώτα να βελτιώσει τους θεσμούς της πριν από την εισδοχή νέων μελών. Ευρωπαίοι διπλωμάτες πιστεύουν ότι ο βασικός λόγος της ανησυχίας του είναι η αύξηση των αντιμεταναστευτικών αισθημάτων στη χώρα του και η άνοδος της ακροδεξιάς. (iefimerida 26/06/2018)

Η Βόρεια Μακεδονία έχει βελτιώσει σημαντικά τη θέση της για μια προσέγγιση προς την ΕΕ, επισημαίνει η καγκελαρία σε ανακοίνωσή της μετά τη συνάντηση της Άγκελα Μέρκελ και του Ζόραν Ζάεφ στο Βερολίνο. Στην ίδια ανακοίνωση

επισημαίνεται ότι η Βόρεια Μακεδονία συνεχίζει να προσανατολίζεται στην κατεύθυνση της ΕΕ και του ΝΑΤΟ.(εφημ.ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 15/06/2019)

Έτσι η κυβέρνηση Ζάεφ προσπαθεί να κάνει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις στο κράτος δικαίου , ώστε η Βόρεια Μακεδονία να έχει σοβαρές πιθανότητες να λάβει ημερομηνία έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων στην ΕΕ τον ερχόμενο Οκτώβριο. Ο κος Ζάεφ ύστερα από πίεση από τον αρμόδιο Επίτροπο για τη διεύρυνση Γιοχάνες Χαν, ανακοίνωσε τη συγκρότηση επιχειρησιακής ομάδας με σκοπό την καταπολέμηση της διαφθοράς και του εγκλήματος. Ταυτόχρονα οι ιθύνοντες στη Βόρεια Μακεδονία, πιστεύουν, ότι ως προς τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις, θα υπάρξει τελικά διαχωρισμός των υποψηφιοτήτων Βόρειας Μακεδονίας και Αλβανίας, επειδή η Αλβανία βρίσκεται σε βαθιά και πολύμηνη πολιτική κρίση. (εφημ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 17/08/2019)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τόσο η Αλβανία όσο και η Βόρειος Μακεδονία είναι χώρες όπου μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου πορεύτηκαν προς τους δυτικοευρωπαϊκούς και ατλαντικούς θεσμούς. Στην πορεία τους προς την ΕΕ και το ΝΑΤΟ θα λέγαμε ότι οι δυο χώρες αντιμετώπισαν σχεδόν ίδιες προκλήσεις και προβλήματα.

Η Αλβανία στην πορεία της προς την ΕΕ έχει δεσμευθεί να πραγματοποιήσει αρκετές μεταρρυθμίσεις για την απάλειψη μακροχρόνιων αρνητικών παραγόντων όπως πολιτικές κρίσεις, οργανωμένο έγκλημα, διαφθορά κλπ. Έτσι πρέπει να επιτευχθεί σημαντική πρόοδος στους τομείς της ενέργειας, μεταφορών, δημόσιων προμηθειών, καταπολέμηση οργανωμένου εγκλήματος, ενδυνάμωση διοικητικών θεσμών και διοίκησης, του δικαστικού συστήματος, την καταπολέμηση της διαφθοράς, την προστασία ανθρωπίνων, μειονοτικών, κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων, την ανάπτυξη της αγοράς εργασίας, τη φορολογία, την καταπολέμηση της ανεργίας και του οικονομικού εγκλήματος.

Κατά το έτος 2017 η αλβανική δημοκρατία παρουσίασε βήματα προς τα εμπρός τα οποία αντισταθμίστηκαν από άλλα βήματα προς τα πίσω όπως φάνηκαν στις εκλογές της 25^{ης} Ιουνίου. Οι βουλευτικές εκλογές στις 25 Ιουνίου προσέφεραν αρκετές εγγυήσεις στο Δημοκρατικό Κόμμα της αντιπολίτευσης. Το μπλοκ του κοινοβουλίου από το Δημοκρατικό Κόμμα έφερε προβλήματα στη λειτουργία της νομοθετικής εξουσίας και του δικαστικού συστήματος. Επίσης παρουσιάστηκε πρόοδος στον πόλεμο κατά της διοικητικής διαφθοράς και της δωροδοκίας και στον πόλεμο κατά των ναρκωτικών.

Η Αλβανική Κυβέρνηση έχει αναπτύξει δυο μέσα καταπολέμησης της διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση και τις δημόσιες υπηρεσίες, και τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος που αποσκοπεί στην εξάλειψη της διαφθοράς στο δικαστικό σύστημα. Έχει πραγματοποιήσει άλματα, αλλά αυτά αντισταθμίστηκαν από την εκλογή του *Ilir Meta* ως προέδρου καθώς και την αποκάλυψη της συμμετοχής του πρώην Υπουργού Εσωτερικών *Saimir Tahiri* σε ένα αλβανικο-ιταλικό κύκλωμα διακίνησης ναρκωτικών. Επίσης προβληματική είναι και η εκλογή της *Arta Marku* ως προσωρινής Γενικής Εισαγγελέως μόνο με τις ψήφους της κυβερνητικής πλειοψηφίας.

Ακόμα στο θέμα του σεβασμού της Ελληνικής Εθνικής Μειονότητας υπάρχουν προβλήματα από τη μεριά του αλβανικού κράτους. Οι Ελληνικές κυβερνήσεις διαχρονικά τονίζουν την υποχρέωση της Αλβανίας να προστατέψει τα δικαιώματα της Ελληνικής μειονότητας αν θέλει αυτή η χώρα να λέγεται ευρωπαϊκή σύμφωνα με τις Διεθνείς Συνθήκες.

Επίσης, δύσκολες σχέσεις με γειτονικές χώρες όπου το φάντασμα της Μεγάλης Αλβανίας πλανιέται ανά καιρούς πάνω από τα υπόλοιπα γειτονικά βαλκανικά

κράτη(της Ελλάδας περιλαμβανομένης).

Έτσι, θα μπορούσαμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι όσο δεν επιλύονται αυτά τα προβλήματα στο εσωτερικό της Αλβανίας τόσο απομακρύνεται η Ευρωπαϊκή της πορεία. Η ΕΕ είναι άκαμπτη σε αυτές τις υποχρεώσεις της Αλβανίας. Η ΕΕ τη νουθετεί να πραγματοποιήσει όλες τις μεταρρυθμίσεις που χρειάζονται στο κράτος Δικαίου με βάση τις Συμφωνίες που έχουν γίνει αλλά ταυτόχρονα τα προβλήματα που ταλανίζουν την Αλβανία στέκονται έως τώρα εμπόδιο στην λήψη μιας ημερομηνίας ένταξης στην ΕΕ. Η πολιτική της είναι ελλειμματική.

Στο δε ΝΑΤΟ τα πράγματα είναι ευκολότερα καθώς ήδη η Αλβανία από τον Ιούνιο του 2009 είναι πλήρες μέλος του και συμμετέχει ενεργά σε όλες του τις δραστηριότητες μετά από τη βοήθεια των ΗΠΑ και τη συμμετοχή της χώρας σε αποστολές του ΝΑΤΟ. Η πολιτική της χαρακτηρίζεται ως αποτελεσματική.

Η πολιτική ελίτ της χώρας αλλά και οι Αλβανοί πολίτες επιθυμούν την ευρωπαϊκή και τη νατοϊκή πορεία της χώρας. Για το μεν πρώτο σκέλος υπάρχει ακόμη πολύς δρόμος με πολλά εμπόδια ενώ για το δεύτερο σκέλος είναι κάτι που πραγματοποιήθηκε και η χώρα απολαμβάνει την ασφάλεια που της παρέχει η Βορειοατλαντική Συμμαχία.

Η πορεία της Βόρειας Μακεδονίας προς το ΝΑΤΟ πέρασε από δυο σταθμούς ορόσημα. Πρώτον η Σύνοδος της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας στο Βουκουρέστι το Νοέμβριο του 2008 όπου η αίτησή της δεν απέδωσε καρπούς ύστερα από τις αντιρρήσεις της Γαλλίας και της Ελλάδας. Ο δεύτερος σταθμός είναι η Συμφωνία των Πρεσπών όπου δόθηκε ένα τέλος στο ονοματολογικό πρόβλημα της εν λόγω χώρας σε πρώτη φάση καθώς και σε τροποποιήσεις του Συντάγματος της σχετικά με την νέα ονομασία της όπως αυτές απέρρεαν από την εν λόγω Συμφωνία. Αυτή η Συμφωνία ακολουθήθηκε και από μια ψηφοφορία στο Κοινοβούλιο της χώρας αφότου δεν καρποφόρησε το δημοψήφισμα.

Η πολιτική ελίτ της χώρας αλλά και οι κάτοικοι αυτής επιθυμούν την νατοϊκή και ευρωπαϊκή της πορεία. Η διαδικασία πλήρους μέλους του ΝΑΤΟ θα ολοκληρωθεί στο μέλλον καθώς αυτό είναι κάτι το σίγουρο. Κέρδισε την είσοδό της στο ΝΑΤΟ με τη βοήθεια των ΗΠΑ, με την επίλυση του ονοματολογικού προβλήματος και την προσφορά της στο ΝΑΤΟ. Η πολιτική της χαρακτηρίζεται ως αποτελεσματική.

Στο εσωτερικό της η αντιπαλότητα των Σλαβομακεδόνων με την αλβανική μειονότητα έχει μειωθεί δραστικά μετά τη Συμφωνία της Οχρίδος. Οι Αλβανοί συμμετέχουν ενεργά στα κοινά της Βόρειας Μακεδονίας.

Στη δε ευρωπαϊκή της πορεία η χώρα έλαβε βοήθεια από την ΕΕ και υπέβαλε αίτηση ένταξης στην ΕΕ το 2004. Η χώρα ταλανίζεται από οικονομικά και πολιτικά προβλήματα και οι Βρυξέλλες πιστεύουν ότι πρέπει να πραγματοποιήσει αρκετές μεταρρυθμίσεις. Είναι κάτι το οποίο πιστεύουν και οι Γερμανοί οι οποίοι θεωρούν 37

ότι θα πρέπει οι Σλαβομακεδόνες να πραγματοποιήσουν μεταρρυθμίσεις στα θέματα κράτους δικαίου, λειτουργίας της δικαιοσύνης και των δημοκρατικών θεσμών.

Η Γαλλία, η Ολλανδία και η Δανία έχουν μπλοκάρει την ενταξιακή πορεία της Βόρειας Μακεδονίας και τονίζουν ότι οι όποιες αποφάσεις πρέπει να παρθούν μεταγενέστερα.

Η κυβέρνηση Ζάεφ ανακοίνωσε τη συγκρότηση επιχειρησιακής ομάδας με σκοπό την καταπολέμηση της διαφθοράς και του εγκλήματος μετά από πίεση από τον αρμόδιο Επίτροπο για τη διεύρυνση Γιοχάνες Χαν και γενικά μεταρρυθμίσεις στο κράτος Δικαίου. Η πολιτική της είναι ελλιπής και μη αποτελεσματική.

Τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουμε θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχουν δυο όψεις .Αφενός για μεν την πορεία στο ΝΑΤΟ είναι κάτι που έχει δρομολογηθεί και αναμένεται σε σύντομο διάστημα η ολοκλήρωσή του ενώ για την πορεία στην ΕΕ είναι μια διαρκή και επίπονη και μακροχρόνια διαδικασία η οποία θα ολοκληρωθεί μόνο όταν η Βόρεια Μακεδονία εκπληρώσει τα συμφωνηθέντα με την ΕΕ. Κράτος Δικαίου, διαφθορά, οργανωμένο έγκλημα, δικαιοσύνη και οι τρόποι αντιμετώπισής τους είναι ζητήματα με μεγάλη βαρύτητα για την ΕΕ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ενυπόγραφα κείμενα

Αρμακόλας Ιωάννης –Ντόκος Θάνος ,2013, (επιμέλεια), από τα Βαλκάνια στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, προκλήσεις και προοπτικές στον 21^ο αιώνα,2^η έκδ. ΑΘΗΝΑ,ΕΚΔ.Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ

Βαλντέν Σωτήρης ,1994, Βαλκανική Συνεργασία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση,ΑΘΗΝΑ, ΕΚΕΜ, ΕΚΔ.ΠΑΠΑΖΗΣΗ

Βερέμης Θάνος, 2015, Βαλκάνια, από τον 19^ο ως τον 21^ο αιώνα .Δόμηση και αποδόμηση κρατών,8^η έκδ.ΑΘΗΝΑ,ΕΚΔ.ΠΑΤΑΚΗ

Κεντρωτής Δ.Κυριάκος,2011, Περιτειχισμένες πολιτείες, Ευρωπαϊκή Ένωση και Δυτικά Βαλκάνια,ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΕΚΔ.ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Κοντολής Χαράλαμπος ,2013, Η Αλβανία από την κρίση στην ανάπτυξη (1999-2008):πτυχές της εσωτερικής πολιτικής και ευρω-ατλαντικής πορείας της,2^η έκδ.ΑΘΗΝΑ, ΕΚΔ.Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ

Κοππά Μαριλένα ,2013, ΠΓΔΜακεδονίας:οι δυσκολίες δεν τέλειωσαν ακόμη,2^η έκδ.ΑΘΗΝΑ, ΕΚΔ.Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ

Κοππά Μαριλένα ,1994, Μια εύθραστη Δημοκρατία, η ΠΓΔΜ ανάμεσα στο παρελθόν και το μέλλον, ΑΘΗΝΑ,ΕΚΔ.ΠΑΠΑΖΗΣΗ

Κύρου Κ.Αλέξανδρος ,2009, Αποτίμηση της Αμερικανικής στρατηγικής στα Νότια Βαλκάνια μετά τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, ΑΘΗΝΑ, ΕΚΔ.ΗΡΟΔΟΤΟΣ

Λιαργκόβας Παναγιώτης –Παπαγεωργίου Χρήστος ,2018, το Ευρωπαϊκό φαινόμενο,2^η έκδ.ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΕΚΔ.ΤΖΙΟΛΑ

Ντόκος Θ.-Πιέρρος Φ. ,2000,(επιμέλεια), Τα Βαλκάνια μετά τον πόλεμο του Κοσσυφοπεδίου, ΑΘΗΝΑ,ΕΛΙΑΜΕΠ, ΕΚΔ.Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ

Ξενάκης Δ.Κ.-Τσινισιζέλης Μ.Ι.,2012, (επιμέλεια), Παγκόσμια Ευρώπη;Οι Διεθνείς Διαστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης,2^η έκδ.ΑΘΗΝΑ, ΕΚΔ.Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ

Περράκης Στέλιος ,2009, (επιμέλεια),Ματιές στο σύγχρονο τοπίο των Δυτικών Βαλκανίων, ΑΘΗΝΑ,ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ

Φλούδας Δημήτριος ,2009, Με συγχωρείτε :διαμάχη για ένα όνομα; Αναθεώρηση της διένεξης ανάμεσα στην Ελλάδα και στην ΠΓΔΜ,ΑΘΗΝΑ, ΕΚΔ.ΗΡΟΔΟΤΟΣ

Χρηστάκης Μιχαήλ ,2010, Ευρωπαϊκή Ένωση και χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης :πρωτοβουλίες για σταθερότητα και συνεργασία με προοπτικές ένταξης, ΑΘΗΝΑ,ΕΚΔ.ΗΡΟΔΟΤΟΣ

Ιστοσελίδες και έντυπα

-Νέδος Βασίλειος,2019,Μετ’εμποδίων προς την ΕΕ η Βόρεια Μακεδονία,ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,17 Αυγούστου, σελ.5

-Μυρτσιώτη Γιώτα, 2019, Τα ευρήματα γκρεμίζουν τους Μύθους, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 31 Μαρτίου, σελ.4

-Τζίμας Σταύρος, 2019, Το ραγισμένο προφίλ του Ζόραν Ζάεφ, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,25 Αυγούστου,σελ.9

-ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,2019, Καλά λόγια μετά την ψυχρολουσία, Συνάντηση Μέρκελ-Ζάεφ,15-16 Ιουνίου

-ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,2019,Βόρεια Μακεδονία: απαγορεύεται από σήμερα η χρήση του Ήλιου της Βεργίνας, 12 Αυγούστου

-‘www.iefimerida.gr’,2018,Για τη σταθεροποίηση των Δυτ. Βαλκανίων, <Μπλοκάρουν> την ένταξη της ΠΓΔΜ στην ΕΕ Γαλλία και Ολλανδία, 26 Ιουνίου

-Νέδος Βασίλειος,2019,Οι Πρέσπες και η εξίσωση των Δυτικών Βαλκανίων .Η ιστορία, οι εξελίξεις και τα μέτωπα, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 20 Ιανουαρίου, σελ.6

-Krastev Ivan, 2019, Η Ρωσία αρνείται να εγκαταλείψει τα Δυτικά Βαλκάνια.Αξιοποιεί τις αδυναμίες της ΕΕ, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 3 Φεβρουαρίου

-‘https://www.kathimerini.gr/termsfuse’,2018,Ο μακρύς δρόμος της ΠΓΔΜ προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, 28 Νοεμβρίου

-‘https://www.kathimerini.gr/termsfuse’,2018,ΔΝΤ:Τα Σκόπια πρέπει να επωφεληθούν από την προοπτική ένταξης στην ΕΕ-Να προβούν σε μεταρρυθμίσεις, 19 Νοεμβίου

-‘https://www.protothema.gr/world/article’,2019,Κομισιόν:Πράσινο φως για ενταξιακές διαπραγματεύσεις με Αλβανία-Σκόπια, 29 Μαΐου

-‘www.defence.point’,2019,Ελληνική αντιπροσωπεία στα Σκόπια για τον ‘Ήλιο της Βεργίνας’...εκπρόθεσμοι,16 Αυγούστου

-‘www.Militaire News’, 2019,Όλοι σπεύδουν να ‘παίξουν μπάλα’ στη Βόρεια Μακεδονία εκτός από την Ελλάδα, 17 Αυγούστου

- ‘www.the.pressroom.gr’,2019, Η Γαλλία ‘μπλοκάρει’ Βόρεια Μακεδονία και Αλβανία από την Ευρωπαϊκή Ένωση, 20 Μαρτίου
- ‘www.in.gr’,2019,Κομισιόν:χαιρετίζει την αλλαγή της ονομασίας της ΠΓΔΜ σε Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, 15 Φεβρουαρίου
- ‘www.CNN Greece.gr’,2016, Κοτζιάς προς ΠΓΔΜ:Πρώτα εξαλείψετε τον αλυτρωτισμό και μετά μπαίνετε στην ΕΕ, 25 Αυγούστου
- Τζίμας Σταύρος, 2019,Παίρνει σκούπα ο Ζάεφ λόγω αποχής στις κάλπες, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 28 Απριλίου, σελ.9
- ‘https://www.kathimerini.gr/termsfuse’,2019,Ελλάδα και ΠΓΔΜ απέναντι στο μέλλον,3 Φεβρουαρίου
- ‘www.voria.gr’,2018, Η Ελλάδα, τα Σκόπια και η αλήθεια για το ‘βέτο’ στο Βουκουρέστι, 9 Φεβρουαρίου
- ‘www.protothema.gr’,2017, Υπουργός Άμυνας Σκοπίων: ‘Ας υπάρξει προοπτική ένταξης σε ΕΕ και ΝΑΤΟ και τα βρισκουμε για το όνομα,15 Δεκεμβρίου
- ‘www.protagon team.gr’,2018, ‘Είμαστε Σλάβοι’ δηλώνει τώρα ο ΥΠΕΞ των Σκοπίων,21 Ιουνίου
- ‘www.mixanitouxronou.gr’,2019,Είμαστε Σλάβοι, 13 Αυγούστου
- Πρεβελάκης Γιώργος, 2019 ,Τα Βαλκάνια και η παραπαίουσα Ευρώπη, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 14 Απριλίου, σελ.4
- Χαρμπίς Αιμίλιος, 2019,Η FYROM δεν έχει σχέση με το όνομα της Μακεδονίας, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 9 Ιουνίου, σελ.18
- Παπαδόπουλος Παύλος, 2019, Ελλάδα και ΠΓΔΜ απέναντι στο μέλλον, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,3 Φεβρουαρίου, σελ.6
- Στάγκος Άγγελος, 2019, Ουσιώδη και επουσιώδη, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 17 Φεβρουαρίου
- Τζίμας Σταύρος,2019,Τα Βαλκάνια και η νατοική ‘ομπρέλα’,ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,10 Φεβρουαρίου,σελ.8
- Κωνσταντάρας Νίκος, 2019, Η επόμενη μέρα στην περιοχή,ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,27 Ιανουαρίου, σελ.22
- Τζίμας Σταύρος, 2019, Αλβανικό σοκ για τους Σλαβομακεδόνες της ΠΓΔΜ,ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,3 Φεβρουαρίου, σελ.7
- Τζίμας Σταύρος, 2019, Το στοίχημα Ζάεφ μετά την ελληνική ‘απόβαση’,ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,7 Απριλίου, σελ.8

- Τζίμας Σταύρος, 2019, Δημοψήφισμα για Ζάεφ και Πρέσπες οι εκλογές, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,31 Μαρτίου, σελ.9
- Τζίμας Σταύρος, 2019, Αποχή και καιρός, αντίπαλοι του Ζάεφ,ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,5 Μαΐου, σελ.7
- ‘www.protothema.gr’, 2019 ,Πέρασε η συνταγματική αναθεώρηση στα Σκόπια,11 Ιανουαρίου
- ‘www.CNN Greece.gr’, 2018 ,Δημοψήφισμα Σκόπια:ο Ζάεφ πάει τη Συμφωνία στη Βουλή,30 Σεπτεμβρίου
- Νέδος Βασίλειος,2019,Η συμφωνία των Πρεσπών και οι μεταδონήσεις της, Ειδική έκδοση ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,5-6 Ιανουαρίου,σελ.36,37
- ‘www.TANEA.gr’,2008,Στο NATO Η Αλβανία από τον Ιούνιο του 2009,26 Νοεμβρίου
- Τζίμας Σταύρος, 2019 ,Ιλίρ Μέτα στην <K>:<Οι Αλβανοί επέλεξαν ένταξη σε NATO και ΕΕ>, <https://www.kathimerini.gr>, 8 Ιουλίου
- ‘www.Militaire News.gr’, 2018 ,Η νατοική βάση στην Αλβανία και το σχέδιο για το ‘μεγάλωμά’ της,14 Αυγούστου
- ‘www.eretikos.gr’, 2018 ,NATO:Η Ελλάδα έχει υπό την ευθύνη της τον εναέριο χώρο της Αλβανίας από το 2009, 1 Νοεμβρίου
- ‘www.TOBHMA.gr’, 2008 ,Μέλος με τα όλα της η Αλβανία στο NATO, 27 Νοεμβρίου
- ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 2019 ,Γενέθλια με ευχές αλλά και γκρίνια, 7 Απριλίου, σελ.21
- ΠΑΙΑΤ ΤΖΕΦΡΕΙ, 2019 ,Για την 70^η επέτειο του NATO, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 31 Μαρτίου
- ‘https://www.kathimerinh.gr/termsfuse’, 2019 ,Στην Αλβανία ο γενικός γραμματέας του NATO, 31 Μαΐου
- ‘www.euroneus.gr’, 2018 ,Στην Αλβανία η πρώτη βάση του NATO στα Δυτικά Βαλκάνια, 5 Αυγούστου
- ‘www.nato.int’, 2019 ,Μέλη του NATO .Μια πολιτική και στρατιωτική συμμαχία,4 Οκτωβρίου
- ‘www.athensvoice.gr’, 2019 ,Τσίπρας σε Ράμα:η ένταξη της Αλβανίας στην ΕΕ περνάει από τον σεβασμό των δικαιωμάτων της ελληνικής μειονότητας,12 Απριλίου
- ‘www.capital.gr’,2009, Αλβανία: υπέβαλε αίτηση ένταξης στην ΕΕ, 28 Απριλίου

- ‘www.econo...y.gr’, 2017 ,Ενώπιον της Κομισιόν οι αλυτρωτικοί χάρτες που προπαγανδίζουν τη ‘Μεγάλη Αλβανία’, 6 Οκτωβρίου
- ‘www.euronews.gr’,2019, Ευρωκοινοβούλιο: Βόρεια Μακεδονία και Αλβανία είναι έτοιμες για ενταξιακό διάλογο,4 Μαρτίου
- Τζίμας Σταύρος, 2019,Η αμφίβολη ‘βαλκανική άνοιξη’ ,ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 24 Φεβρουαρίου, σελ.21
- ‘www.ΤΟΒΗΜΑ.gr’,2019,ΥΠΕΞ:Με την Ελληνική μειονότητα συνδέεται η ευρωπαϊκή προοπτική της Αλβανίας, 30 Μαΐου
- Τζίμας Σταύρος, 2019, Προς Βρυξέλλες μέσω Αθήνας, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 28 Ιουλίου, σελ.6
- Τζίμας Σταύρος, 2019,Τοπίο στην ομίχλη τα δυτικά Βαλκάνια,ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 24 Μαρτίου,σελ.11
- Τζίμας Σταύρος, 2019, Βαλκάνια:σε αδιέξοδο οι πλατείες, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 21 Απριλίου, σελ.13
- Τζίμας Σταύρος, 2019, Έκθεση ...ιδεών για την Αλβανία, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,16 Ιουνίου, σελ.9
- Αθανασόπουλος Άγγελος, 2017,το ναρκοπέδιο της ένταξης των Σκοπίων στο ΝΑΤΟ,www.ΤΟ ΒΗΜΑ.gr,8 Ιουλίου
- Αθανασόπουλος Άγγελος, 2019 ,τι θα γίνει με την ένταξη στο ΝΑΤΟ και στην ΕΕ, www.ΤΟΒΗΜΑ.gr, 27 Ιανουαρίου
- ‘www.consilium.europa.eu’, 2019, Αλβανία, πρόοδος των διαπραγματεύσεων, 4 Οκτωβρίου
- ‘www.freedomhouse.org/report/nations-transit/2018/albania’, 2019, Εθνική Δημοκρατική Διακυβέρνηση, Εκλογική Διαδικασία, Κοινωνία των πολιτών, Ανεξάρτητα Μέσα, Τοπική Δημοκρατική Διακυβέρνηση ,Δικαστικό πλαίσιο και ανεξαρτησία, Διαφθορά, Αποτελέσματα Δημοκρατίας, 4 Οκτωβρίου
- ‘www.sansimera.gr/articles’, 2019, Το χρονικό του Σκοπιανού, 4 Οκτωβρίου
- ‘www.consilium.europa.eu’, 2019, Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, πορεία των διαπραγματεύσεων, 4 Οκτωβρίου

Οργανισμός

Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, 2016.Τα μέτρα οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, Ελλάδα-FYROM.Τα κυριότερα σημεία της ομιλίας Κοτζιά στους διπλωμάτες της

ΠΓΔΜ. ΑΘΗΝΑ :Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών